

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

2025.
március

Csapatverseny V–VIII. osztályos diákoknak

Cimbora Kaláka Pályázat

Nyeremény: részvétel a 17. Cimbora Műhelyben

2025 nyarán 17. alkalommal találkozhatnak a Cimbora olvasói és szerkesztői, munkatársai. A találkozói játékokból, műhelymunkából, kirándulásból, esti tábortüzes éneklésből összeálló programjának lényege az ismerkedés és a közös alkotás öröme.

A Cimbora Kaláka Pályázatra olyan négytagú csapatok jelentkezését várjuk, amelyek online versenyen vesznek részt, hogy eljuthassanak az ötnapos nyári Cimbora Műhelybe.

A kreatív olvasóverseny feladványai a Cimbora idei évfolyamához kötődnek. Feltételek: mind a négy csapattag V–VIII. osztályos legyen, illetve lány és fiú is szerepeljen a csapatban.

A csapatok 2025. március 31-éig jelentkezhetnek a cimborapalyazat@gmail.com e-mail-címen.

A levél tárgyhöz írjátok oda: Cimbora Kaláka Pályázat. A jelentkezésnek tartalmaznia kell:

a csapat nevét, a csapat tagjainak nevét, életkorát, az iskolát, osztályt, ahová járnak, valamint a kapcsolattartó személy nevét, e-mail-címét és telefonszámát.

A versenyben próbára tesszük a kreativitásotokat, a találékonyságotokat, a tárgyi tudásotokat, az írás- és rajzkészségeket is. Április 1-je és 17-e között zajlik az egyfordulós verseny, amelynek során e-mailen küldjük el a szabályzatot és a feladványokat a csapatoknak.

Eredményhirdetés: 2025. április 30-án. Pályázati munkáitokat a Cimbora szerkesztői értékelik. Szeretettel várjuk a jelentkezéseket!

Ti írtátok pályázati felhívás a 28. oldalon!

DIÁKOK ÉS
TANÁROK
FIGYELMÉBE

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

2025. március, XXXV. évfolyam

Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Kovászna Megyei Művelődési Központ
bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO38TREZ25621G331600XXXX
CIF: 4404389

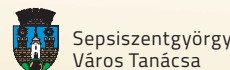
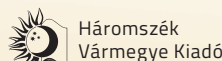
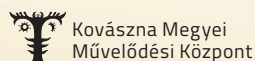
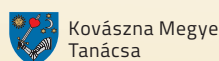
Trezoreria Municipiului Sfântu Gheorghe

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Gazdasági felelős: Farkas Ottó
Munkatársak: Csillag István, Köllő Zsolt, Kusztos Anna, Lövétei Lázár László, Mátyás Noémi, Nádasdi Csilla Emese, Szonda Szabolcs, Szőcs Imre, Szőcs Domokos, Vetrő-Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

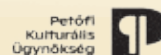
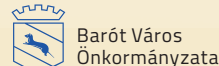
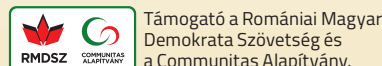
A borítón Kusztos Júlia illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a Háromszék Vármegye Kiadó • Kovászna Megyei Művelődési Központ
Fenntartó: Kovászna Megye Tanácsa, Kovászna Megyei Művelődési Központ
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában

Cimbora-szerkesztőség: Szabadság tér 2. szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

FENNTARTÓK

TÁMOGATÓK

Tartalom

Hónapfókusz / Kusztos Anna rovata
*Képeket olvasni – Beszélgetés Csányi Dórával,
a Csimota Könyvkiadó főszerkesztőjével* ..... 4. oldal

Cimbirodalom
Nagy Zalán: az első hajnali busz ..... 8. oldal

Horváth Benji: Damian és a csillagok tánca (13.) – Rajtaütés ..... 9. oldal

Csak 1 vers / Lövétei Lázár László rovata
Blaise Cendrars: Kék madár ..... 11. oldal

Cimbirodalom
*Michel Tournier: Péntek vagy a vad élet (6.) / Újramesélt Robinson
Állat és ember között (Szőcs Imre fordítása)* ..... 12. oldal

Beszélő tárgyak / Ladó Ágota rovata
Találkozás az ormányosalkatúakkal ..... 14. oldal

Szín-tér / Vetrő-Bodoni Barnabás rovata
Szeretni egyszerű formában is lehet / A Szín-téren: Peter Lubach kerámiaművész ..... 16. oldal

Olvasólámpa / Mátyás Noémi rovata
Az újjászületés márciusa ..... 18. oldal
A fordító műhelyében / Beszélgetés Balázs Imre Józseffel ..... 19. oldal

Cimbi a társadalomban / Gecse Barbara rovata
Menni vagy maradni? ..... 22. oldal

Kamasz(OK) / Nádasdi Csilla Emese rovata
Mit mondasz magadnak, amikor senki sem hallja? ..... 24. oldal

Fűzfánfüttyülő / Köllő Zsolt rovata
„Ravaszdíék” nemzetsége ..... 26. oldal

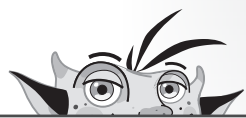
Pad alatt
Ti írtátok ..... 27. oldal

Cimbi levele ..... 28. oldal

Rejtényvilág / Szőcs Domokos rovata
125 éve született Szabó Lőrinc ..... 29. oldal
Csukás István regényei a hálóban ..... 30. oldal

Cimbi képtára / Vetrő-Bodoni Barnabás rovata ..... 31. oldal

Képeket olvasni

Beszélgetés Csányi Dórával, a Csimota Könyvkiadó főszerkesztőjével

Az, hogy képeken keresztül mesélünk el történeteket, egyáltalán nem új dolog. Akárhonnan nézzük, az a vágyunk, hogy megőrökítsük történeteinket, jócskán megelőzi az írott nyelv kialakulását, és végigkíséri az emberiség történelmét. Gondoljunk csak a barlangrajzokra, amelyek időszámításunk előtt 40–50 ezer évvel keletkeztek, vagy a piktogramokra, ikonokra, freskókra. Ehhez képest a képregények, képeskönyvek egészen új találmánynak hatnak, bár az első képeskönyv megjelenését már nagyjából az 1650-es évekre teszik.

Én először tavaly kaptam fel a fejem a csendeskönyv hallatán, és nagyon kíváncsi lettem, hogy miben különbözik képeskönyv-elődeitől. Ezekből a színes, illusztrált, teljesen szöveg nélküli (a címen és a szerzőn kívül tényleg nincsen bennük írás) kiadványokból kiállításokat is rendeznek, önálló képzőművészeti alkotásként is megállják a helyüket. Magyarországon az első ilyen típusú könyveket a Csimota Könyvkiadó adta ki, emiatt Csányi Dórához, a kiadó főszerkesztőjéhez fordultam, hogy tőle tudjak meg többet a csendeskönyvekről.

– Mit kell tudnunk erről a műfajról, amelyet – az angol fogalmat átvéve – silent booknak neveznek leginkább? Magyarul már kevésbé egyértelmű az elnevezés, a csendeskönyv, a képkönyv vagy a szöveg nélküli képkönyv is elhangzik, amikor szóba kerül ez a műfaj. De valóban csendes-e a csendeskönyv? És miben különbözik például egy képeskönyvtől?

A silent book kifejezés nagyjából tíz évre vetíthető vissza, miközben ilyen típusú könyvek már nagyon-nagyon régóta léteznek. Angolul ezeket picture booknak (szó szerint: képeskönyv) szoktuk nevezni, és valahogy a magyar piacra bekeverülve nem igazán kapták meg a maguk meghatározását, valamint a megnevezésük sem lett kitalálva.

Azokat a könyveket, amelyben nincs szöveg, sokféle módon lehet csoportosítani. Léteznek a böngésző típusú képeskönyvek, amelyekben szinte nincsen szöveg, az egészen

kicsiknek szóló formafelismerő vagy szókincsbővítő képeskönyvek, azok a képeskönyvek, amelyeknek van történetük, és olyanok is, amelyeknek nincsen.

A silent book megjelenése eredetileg egy nagyon konkrét eseményhez köthető. Az IBBY (Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa – szerk. megj.) nemzetközi szervezet, amely összefogja a gyerekkönyvtárosokat és a gyerekkönyvkiadókat, hozta létre a csendeskönyv műfaját. Amikor Lampedusára tömegével érkeztek a menekült gyerekek, egyértelműen felmerült az a probléma, hogy ezeknek a különböző országokból és nyelvtérségekről érkező gyerekeknek valamit a kezükbe kell adni.

Lampedusa: Olaszországhoz tartozó sziget a Földközi-tengerben, a 2000-es évektől kezdődően az Afrikából Európába tartó, háborúk elől vagy gazdasági, politikai okokból menekülők első állomása. (szerk. megj.)

Hát mi a legegyszerűbb? Olyan könyveket adni nekik, amelyekben nincsen szöveg. A másik szempont nyilvánvalóan az volt: hogyan lehet segíteni annak a mérhetetlen mennyiségű traumának a feldolgozását, amelyet átéltek? A megfelelő szakemberekkel együttműködve erre kiválóan alkalmas egy képi elbeszélés, mivel gyakorlatilag az „olvasóra” van bízva, hogy mit talál a képen, és mi az, amit megért belőle, majd ennek segítségével fel tud dolgozni.

Részletek Babarczy Myriam Juharfa utca című könyvéből

A csendeskönyv fogalmát ezért én az eredeti értelmében használnám, mert tartalmaz egy nagyon szép szimbólumot: vannak dolgok, amelyekről nem lehet beszélni.

És a csend, ha nem is gyógyítja ezeket, de valamiféle választ tud adni rájuk vagy segítséget jelenthet. Ugyanakkor arról is szól, hogy amikor találkozunk egy ilyen kiadvánnyal, az első hatás belül, csendesen zajlik, majd a következő lépésben nyelvi formát adunk neki, megfogalmazzuk. Ez a csend semmiképpen sem keverendő össze azzal, hogy ezek a könyvek nem szólnak meg.

Ezek a könyvek abszolúte megszólalnak. Sőt, talán még inkább megszólalnak, mint a szöveggel ellátott könyvek, hiszen ezeket az olvasó gyerekek szólaltatják meg.

– Működik egyéni olvasásként, vagy szükség van a szülőre, pedagógusra, aki irányítja ezt a folyamatot?

Ez nagyon változó, nyilvánvalóan a gyermek életkorától és a témától is függ, amelyet feldolgoz a kiadvány. Szerintem érdemes együtt nézegetni a gyerekekkel az ilyen típusú könyvet, mert felnőttként is nagyon sokat megtanulhatunk arról, hogy bennük milyen félelmek vagy kérdések moccanak éppen abban az életszakaszban. Másrészt felnőttként tudunk olyan válaszokat és magyarázatokat is adni nekik, amelyekre éppen szükségük van ahhoz, hogy biztonságban érezzék magukat. A Csimotánál jelentek meg olyan csendeskönyvek is, amelyek kifejezetten nagyobbaknak szólnak, inkább a kamaszkorú olvasóknak.

A kamaszoknál már nyilván nem szükséges, hogy jelen legyünk és együtt olvassunk, de a lehetőség ott rejlik, hogy ha nem is konkrétan magukról, de a könyvben látottakról tudjanak valakivel beszélni.

– *Itt elsősorban képekről van szó, képek olvasásáról. Nagyon hangsúlyos a vizuális nevelés, a képzőművészet szerepe ezekben a kiadványokban. Milyen hatása lehet a csendeskönyvnek arra, ahogyan olvasunk, vagy ahogyan megtanulunk a szövegekhez, könyvekhez közeledni?*

– Az az érdekes, hogy a szövegolvasás és a képek olvasása nem mond ellent egymásnak, mert vannak olyan képes, szöveg nélküli könyvek, amelyeket még az olvasás elsajátítása előtt meg tud érteni a kisgyerek. Ez egy fontos folyamat a későbbi olvasási szokás kialakításában, hiszen a képeskönyvek felépítése, a képek egymásutánisága, a ritmusa, az egésznek a dinamikája, íve ugyanúgy működik, ahogy egy írott szövegnek is működnie kell. Ha valaki megérti, hogyan épül fel, ha megérzi, hogy milyen öröm lehet felismerni valamilyen szándékot, amelyet az író, az illusztrátor szeretett volna megmutatni abban a könyvben, akkor ez a későbbiek során segíti az olvasáshoz való viszonyulást.

Nem más ez, mint egy izgalmas játék, örömforrás.

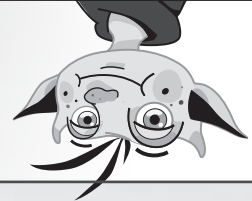
Mint amikor az ember egy nyomozós játékban vesz részt: elindul valahonnan, elérkezik valahová, és rájön valamire.

Attól, hogy nincsen bennük szöveg, nagyon fontosnak gondolom ezeket a kiadványokat az olvasás elsajátításában is. Ezzel párhuzamosan bejön az a szempont is – ma

már, remélem, teljesen közhelyesnek hat illet mondani –, hogy vizuális kultúrában élünk, az információk legnagyobb része képként jut el hozzánk. Másodpercenként bombáznak a vizuális információkkal. Meg kell tanítani a gyerekeket arra, hogy tudják értelmezni a képeket. És erre a célra nyilvánvalóan nem a közösségi médiában másodpercenként felugró vizuális ingerek lesznek alkalmasak, hanem az a könyv, amelyet kinyitunk, és ha akarjuk, akkor tíz percig nézünk egy oldalt, elveszve minden részletében. Ez a lassított képfogyasztás. Fontosnak gondolom, hogy erre felkészítsük a gyerekeinket, mert egyre nehezebb dolguk lesz.

– *Alkalmazzák-e a csendeskönyveket az oktatásban? Hogyan segítheti a pedagógusok munkáját?*

– Nem tudom, hogy az iskolában bármilyen módon tudnak-e ezzel foglalkozni a tanárok, vagy hogy kap-e szerepet ott. Szerintem talán az óvodákban nagyobb tér lenne rá, hiszen ott nem állít korlátokat szigorú tanrend, amelyet végig kell csinálni. Az ovisok klasszikusan az az a korosztály, akiket még be lehet vonni az ilyen típusú játékokba. Ezt a lehető legkorábban el kell kezdeni, nem a negyedik vagy ötödik osztályban. Az ilyen típusú foglalkozások szerintem léteznek, és ilyen típusú könyveket tényleg évtizedek óta lehet találni. Sőt, szerintem akár még a múlt században is voltak. Nem most találtuk fel a spanyolviaszt, csak lett ennek egy új hulláma, érdekes módon Magyarországon, de egyébként a világon is. Ami meglepő, hogy most Magyarországon mennyire népszerűvé kezd válni a csendeskönyv műfaja, mert a magyar olvasáskultúra iszonyatosan szöveggközpontú. Most azt érzem, hogy mintha váltanánk egy picit, mintha rájöttünk volna arra, hogy oké, a gyerekkönyv nemcsak szöveg, hanem kép is, és hogy a kép nem kevésbé fontos, mint a szöveg, a kép is segítheti az olvasás megszerettetését, a tanulását.

Részletek
Babarczy Myriam
Juharfa utca című
könyvéből

– *A Cimborá olvasói nagyjából 10–14 évesek, a kiskamasz, kamasz korosztály. Előttük milyen lehetőségeket tárhat fel egy csendeskönyv?*

– Van egy kiadványunk, *Juharfa utca* a címe, és ez tipikusan olyan helyzeteket mutat be, amelyekkel ez a korosztály találkozhat vagy találkozhat. Sokszor a pedagógusnak és szülőnek is nehéz bedobni olyan kényes témákat, amelyekről beszélni kell, de nem tudjuk, hogyan lehetne megközelíteni ezeket.

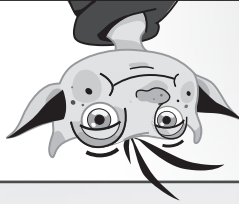
Szerintem ezeknek a könyveknek az a zsenialitásuk, hogy felvillantanak, megmutatnak valamit, de nem mondanak el mindent.

A nézőre, az olvasóra bízunk, és szerintem ennek a korosztálynak rengeteg olyan témája vagy problémája van, amelyről rettenetesen nehéz beszélni. A kamaszok nem fognak a felnőttekhez fordulni, mert ez a kamaszkor sajátossága, maximum egymás között beszélnek ezekről. De ha van egy könyv, akkor el lehet indítani egy beszélgetést egy picit távolabbról, és aztán egyre közelebb kerülhet hozzánk, élethelyzetünkhöz vagy tapasztalatunkhoz.

Nagyon fontos a képbe való belemerülés és az elgondolkodás. Ha nem is beszélek másoknak erről, akkor is elmerülök az adott helyzetben, elgondolkodom rajta, hogy mit is látok, például, hogy mi történt egy adott szereplővel. Ez jó vagy nem jó? Mit tennék a szereplő helyében? Mit érezek, mit érezhet ő? Mi lenne a megoldás?

Lehet, hogy nem a saját problémámmal foglalkozom, de a végén mégiscsak a saját problémámra fogok megoldást találni.

„akinek maradt még egy utolsó dobása”

Nagy Zalán költő 2003-ban született Marosvásárhelyen. Első verseskötete, az Atlasz vállára veszi a holdat a Fiatal Írók Szövetsége és az Erdélyi Híradó Kiadó által közösen gondozott *Hervay Könyvek* sorozatban jelent meg 2023-ban.

NAGY ZALÁN az első hajnali busz

és kijöttek a hóra mind,
kijöttek a mérges-jeles tanulók,
az örök-szelíd punkok,
a vesszőparipások,
kijöttek a dobrudzsai palacsintások,
kijöttek a hóra, egytől egyig
a sorkatonaság nosztalgikusai,
a jövő furcsa melankolikusai,
kijöttek a hóra bizony

azon az estén
akikre nem számítottunk,
de mégis mindenki rájuk várt,
béketeremtők és titkos alkotók,
mérnökök és rosszmájú alkimisták,
szerepjátékosok, diszkoszvetők,
mindenki, akinek maradt még
egy utolsó dobása,
egy legutolsó cseppnyi büszkesége
a szívében, az alhasban
vagy messze otthon anyja ölében,
kijöttek a hóra, igen, ott álltak a hóban,
fújta a szél, fújta őket egytől egyig,
és a város szélén útjára indult az első hajnali busz.

Orbán Eszter fotója

HORVÁTH BENJI

Költő, műfordító, szerkesztő, slammer, énekes. 1988-ban született Marosvásárhelyen. Ötödik verseskötete, az *Emlékmű a jövőnek* 2022-ben jelent meg a budapesti Jelenkor Kiadónál.

Damian és a csillagok tánca című disztópiáját 2023. novemberi lapszámunktól közöljük folytatásokban.

Kamaszokré

Damian és a csillagok tánca (13.)

Rajtaütés

Órákig gyalognak Grande Dio City kanálisrendszerén keresztül. Mercédes kimerültsége miatt folyamatosan meg kell állniuk pihenni. A Káldeus ilyenkor vizet, gyümölcsöt, diót és proteinkockákat vesz elő a nagy hátizsákjából, és odaadja útítársának.

– Nincs sok hátra, Mirri. Kitartás – mondogatja a Káldeus szelíden nagy szakála alól. Mercédesnek nincs ereje megszólalni, de eszik, iszik, és hálásan mosolyog.

Az ipari külvárosban másznak ki a kanálisból, egy elhagyott útkereszteződésnél. Balra a nyomornegyed, jobbra a végtelen gyártelepek, hátrébb a kereskedelmi dokkok.

– Fel kell készítenünk az útra, Mirri drágám – motyogja a Káldeus, és a nyomornegyed felé tereli bajtársát. Putrik és összekalapált viskók között botladoznak, földúton. Kíváncsi szempárok villannak az aprócska ablakokban. – Ne félj, itt mindenki a barátom – mondja a Káldeus.

Megállnak egy bordó vasajtónál, hajóalkatrészekből, kiodobott vas-, beton- és műanyagdarabokból összetákolt házacska előtt. A ház előtti kiskertet valaki szemmel láthatóan gondozza, menta-, citromfű- és levendulaillat üdvözlöi őket. A Káldeus bekopog. Egy vénséges vén anyóka nyit ajtót, és szó nélkül segít bevinni a végleg kimerült Mercédest.

Egy matracra fektetik, és rögtön elveszti az eszméletét. Aléltóságában egy kisfiú látogatja meg, akit először saját fiának néz. Meg akarja szólítani, de nem jön ki hang a torkán. A fiú vizet ad neki. Aztán egy másik álomban szkafander nélkül, meztelenül lebeg, nem, nem is lebeg, repül, nyílegyenesen száguld át a semmin, mint egy kozmikus pisztolyból kilőtt golyó. Dolores hangja. *Mi mindent túlélünk, Mirri. Mindent. Megátkozott minket a Szerencse.* Aztán megint a kisfiú, mögötte az anyóka, valamit tart a kezében. Az anyóka közelebb jön, távolról hallani véli a hangját, mintha erős szélben: – Idd meg ezt, leányom. – Anyóka mögött a kisfiú lesi kíváncsian. Valaki keserű, csípős folyadékot erőltet le a torkán. Aztán megint anyóka hangja, még távolabbról:

– Nem mehet így sehova, Ohanzee. Még legalább két nap kell.

Mercédes mondani akarja, hogy készen áll, mehetnek, ha menni kell, de nem tud megszólalni továbbra sem. Újra

elragadják a lázálmok. *Megátkozott minket a Szerencse.* Száguldás. Damian. Kisfiú nagy szemekkel pislog. Száguldás. Anyóka csóválja a fejét. Káldeus felkarolja. Száguldás. Aztán viszik, többen vannak, viszik át egy alagúton. *Mindent túlélünk, Mirri.* Száguldás megint. Csillagos ég, egy hajó, oldalán nagy, sárga betűk: *Mononoke.* Anyóka mosolyog, szemében aggodalom, ismeretlen nyelven mormol valamit. *Vigyázz rá, Dombi Gidó.*

Megátkozott minket a Szerencse.

– Damian! – riad fel a saját hangjára Mercédes. Mellette ott a kisfiú az álmaiból, nagy szemekkel figyel. Megdörzsöli a szemét, körülnéz. Egy hajó gyengélkedőjében fekszik. Megnézi a kijelzőt az orvosi ágyán. Felépülőben van, állapota stabil, de még gyenge. Ki akarja húzni magából a perfúziót, hogy felkeljen az ágyból, de a kisfiú megállítja.

– Hol vagyok? – kérdi. A kisfiú mosolyog, de nem válaszol. Helyette elővesz egy kis fémkockát a zsebéből, és leteszi az ágyra. A fémkocka életre kel, fél másodperc alatt kibontja magát egy kis mechanikus kecskegidává, és felugrik a fiú vállára.

– Helló – mondja Mercédes.

– Helló – mondja a kecskegida, Áron vagyok. Ez itt pedig Dombi Gidó, a barátom – a fiú szélesen mosolyog. – Én szoktam beszélni helyette, mert ő nem beszél – Mercédes kinyújtja a kezét, és megsimogatja Dombi Gidót.

– Szia, Gidó, köszönöm, hogy vigyáztatok rám – mondja, aztán szünetet tart, nehezebbre esik beszélni.

– Át kell adnom neked Ohanzee bácsi üzenetét – mondja Áron, a mechanikus kecskegida.

– Ohanzee?

– Dombi Gidó nevelőapukája, a Káldeus – Mercédes már több évtizede ismeri a Káldeust, és tudatosul benne, hogy most hallja először az igazi nevét a ravasz öregnek. – Prana néni, Gidó nevelőanyukája nem akarta engedni, hogy elinduljunk,

de Ohanzee bácsi azt mondta, hogy nem lehet többet várni.

– Prana néni az anyóka, aki meggyógyított?

– Ő az, igen.

– Majd meg kell neki köszönnöm. Mit üzent az öreg Ohanzee?

Áron hátsó lábaira ereszkedik Dombi Gidó vállán, és kitátja száját, mintha fújna. Hologram jelenik meg előttük, a Káldeus nagy, szürke szakála és kopasz feje. Kis bogárszeme huncutul felvillan, és beszélni kezd:

– Mirrikém, te aztán

jól megkavartad nekem itt a dolgokat, szokás szerint. Szeretlek én nagyon, de remélem, tudod, hogy mindennek ára van.

– Hát persze hogy van, te vén uzsorás – morogja magában Mercédes, és elmosolyodik.

– Remélem, hamar felépülsz, nincs sok időnk. Prana hagyott neked egy csodaszirupot Gidónál, a lelkemre kötötte, hogy szóljak: napi két pohárával kell meginnod, amíg elfogy az üveg, lehetőleg étkezés előtt vagy után fél órával. Gíta elintézte a rumiaiakat, emiatt most nem kell aggódnod, ha minden jól megy, most már a szeretteid is tudják, mi a helyzet. A kis Gidó a legjobb pilóta, akit ismerek, jó kezekben vagy. A Mononokét annak idején Dollí testvéred turbózta fel szépen, különleges kis csillagközi hajócska, nem egy szokványos kereskedelmi sikló. Kalotára kell mennetek; amint magadhoz térsz, váltsatok kvantumra. Ahogy Kalotára értek, Sztánán szálljatok le. A kalotai Ellenállást jelenleg Katalin Varga és az unokatestvérem, Kai Howahkan vezeti, tudtommal már ismeritek egymást. Azonnal add át nekik az üzenetemet, és szólj, hogy hívjanak össze egy gyűlést. És most jól figyelj: világossá vált számunkra, hogy Rumia-Salomé és azari szövetségeseik feltett szándéka, hogy galaktikus birodalmat hozzanak létre, és visszaállítsák a régi, kolonialista családok uralmát a galaxisban. Komoly támogatóik vannak a régi földön, Terrán és mindenfelé a régi kolóniabolygókon. Serenitas lerohanása csak az első lépés volt, a terv az, hogy minden nagyobb és szervezettebb világot a föderáció gyarmatává tegyenek egy éven belül. Megtudtuk, hogy Kalota a következő célpont, és arról is tudomást szereztünk, hogy kémeket helyeztek el a kalotai Ellenálláson belül. Napok kérdése, hogy lerohanják Kalotát, és nem lesz nehéz dolguk.

Nincs más választásunk: újra kell szerveznünk az Ellenállást. Ezzel az erővel szemben jelenleg nincs mit tennünk. Kalotát már nem tudjuk megvédeni, és attól félek, Hyát is el fogjuk veszíteni hamarosan. Az azariak azt hiszik, fenn tudják tartani a hatalmi szövetségükben az egyensúlyt, de már megkezdődtek az intézkedések Rumia-Salomé részéről, hogy átvegyék a bolygó fölött az irányítást. Ha Azar már az övék, csak egy mozdulat választja el őket Arborától. Ismétlem: mindenki vonuljon vissza a titkos kis barlangjába, ideiglenesen fel kell oszlatnunk az Ellenállást. Katalint és Kait vegyék fel a Mononokéra, és azonnal induljatok el velük a tiedhez. Ott fogok találkozni veletek hét napon belül, és megbeszéljük a következő lépéseket. Ha valaki üldözőbe vesz, Gidó tudja, mit kell tenni, bízzatok benne és a Mononokéban. Találkozunk egy hét múlva. A Kozmosz összes istensége legyen veletek!

*

Amikor Mercédes Katalin Varga és Kai Howahkan társaságában átadja a sztánai gyűlésen a Káldeus üzenetét, az Ellenállás összegyűlt tagjainak alig van idejük levegőt venni és feldolgozni az információkat. A következő percekben minden nagyon gyorsan történik.

Dombi Gidó oldalba böki Mercédest, és a terem bal sarkába mutat: fegyver villan, lövés dördül, és Kai az oldalához kap. Az emberek egy része egymást taposva menekül az ajtók felé, mások fegyvert rántanak, de először senki nem biztos benne, ki a barát és ki az ellenség. Katalin felkarolja Kait, és int Mercédeséknek, hogy kövessék. Egy magas, szőke, kék szemű férfi és egy kedves arcú, fekete hajú nő azonnal melléjük áll, hogy fedezzék őket. Hátsó ajtókon és sikátorokon át, folyamatos tűz alatt menekülnek a szárazdokok irányába, ahol a Mononoke vár rájuk. A dokknál tucatnyi rumiai katona örködik. A szőke férfi, akit Katalin Johannak szólított az imént, elővesz egy ősrégi walkie-talkie-t, és beleszól.

– Hao, mennünk kell, az Ellenállás feloszlik, itt veszélyben vagyunk. Kéne egy kis segítség. A Mononokéra kellene felszállnunk. A főkapunál vagyunk, a Keleti utca sarkánál.

Statikus recsegés, aztán egy kamasz fiú hangja:

– Vettem, apa. Egy perc, és ott vagyunk. *(folytatjuk)*

Bahget Iskander felvétele

(CSAK 1 VERS • LÖVÉTEI LÁZÁR LÁSZLÓ ROVATA)

BLAISE CENDRARS

Kék madár

Az én kék madaram a hasán egészen kék
Feje aranyos barnászöld
Nyakán fekete folt
Szárnya kék kis aranyárga tollcsomókkal
Farka végén cinóbervörös vonalak
Hátán fekete és zöld sávok
Csőre fekete lába meggyszínű és két kis
szeme mint a drágakő
Imád megmártózni banánnal táplálkozik és
kiáltása mint egy egészen kis gőzös füttye
Neve hétszínű

Kassák Lajos fordítása

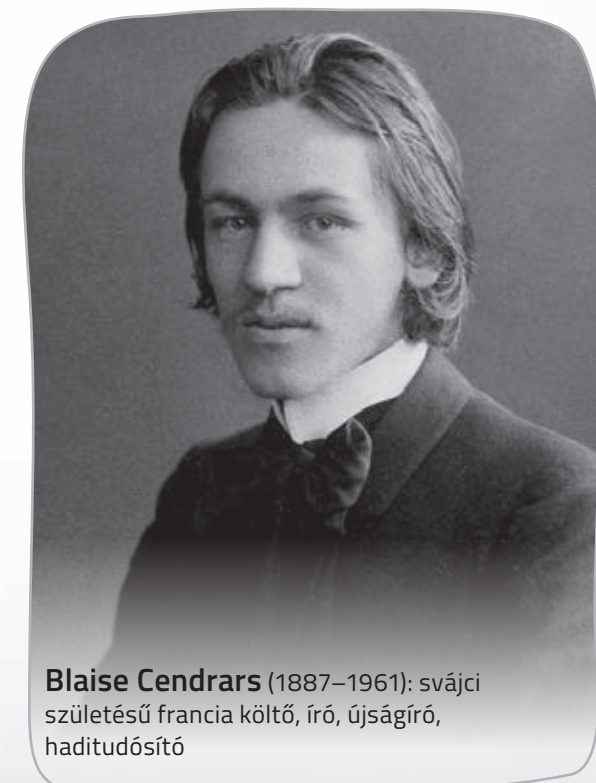
Ki ne hallott volna az irodalmi „apagyilkosságokról”, amikor fiatal szerzők látványosan megkérdőjelezték az előttük járó nemzedék munkásságát?! Itt van például a szimbolista Maurice Maeterlinck és az avantgárd Blaise Cendrars esete: 1908-ban (tehát még bőven a boldog békeidőkben) mutatták be Maeterlinck *Kék madár* című mesedramáját. Rögtön világsiker lett belőle, három év múlva meg is kapta érte az irodalmi Nobel-díjat. A darab meglehetősen szirupos mondanivalója mindössze annyi, hogy „a boldogság kék madarát” nem távoli földrészekben, hanem saját szívünkben kell keresni. Erre a világsikerre választott valamikor az 1920-as években Cendrars egy saját *Kék madárral*. Szerintem ez a kis gyöngyszem is képes megmutatni, hogy a 20. század eleji avantgárd tényleg egészen újszerű költői látásmódot és nyelvhasználatot hozott a világlírába.

Miről szól ez a végtelenül egyszerű szöveg? Nos, Cendrars kék madarának („Az én kék madaram”) prózai leírásáról. Megtudjuk, hogy milyen színű a madár hasa, feje, nyaka, szárnya, farka, háta és lába, tehát tényleg egyetlen madár konkrét leírását kapjuk A vers vége felé viszont már kezdenek bonyolódni a dolgok. A madár két kis szeme például olyan, „mint a drágakő”. Ez a hasonlat bizony még eléggé közheles. A madár hangja („kiáltása”) olyan, „mint egy egészen kis gőzös füttye”. Ez a hasonlat viszont már nagyon szép. És a madár neve? A madár neve: „hétszínű”. Ha jól sejtem, ezért a sorért íródott a vers, erre az utolsó sorra érdemes fókuszálnunk. Persze, kellene az előzmények is, mert azokból tudjuk meg, hogy melyik hét színről beszél a költő. De ha a címben kék madárról van szó, hogy lehet a neve hétszínű? Nincs itt

valami ellentmondás? Miért részletezi a költő ilyen hosszan, hogy az ő „kék madara” nem is kék?

Tudjuk, hogy Cendrars nagy világcsavargó volt, megfordult a francia idegenlégióban, végigutazta Oroszországot a transzszibériai expresszsel, a *Kék madár* is egy brazil hajót emlékéért őrzi. Kell-e tudnunk, hogy pontosan melyik madárról van szó? Szerintem nem. A jégmadár is gyönyörű, horgászás közben néha látom is, ahogy elsuhan a víz fölött. Lehetne tehát a jégmadár is az a bizonyos kék madár, de nem ez a lényeg, hanem a *gesztus*, ahogy Cendrars beint „a boldogság kék madarát” kergető kortársaknak. Boldogság? Az első világháború és egy világméretű járvány, a spanyolnátha szörnyű tapasztalata után? Ugyan már! Nagy szavak és illúziók kergetése helyett néha az is elég, ha egy akármilyen madarat látunk megmártózni a vízben vagy csipegetni a banánból.

„Hét nyelven beszél” – szoktuk mondani, ha valami fokozhatatlanul szép. Hát így, „hét nyelven” beszélt ma hozzám Cendrars hétszínű „kék madara”.

Blaise Cendrars (1887–1961): svájci születésű francia költő, író, újságíró, haditudósító

Michel Tournier (1924–2016) Goncourt-díjas francia író ifjúsági regényéből közlünk részleteket Szócs Imre fordításában. A Defoe *Robinsonja* ihlette *Péntek vagy a vad életben* a társát szolgálóként kezelő, nevelő, irányító, büntető Robinson végül rábízta magát Péntek természetes bölcsességére...

MICHEL TOURNIER

Újramesélt Robinson

Péntek vagy a vad élet

(Vendredi ou la vie sauvage) – 6. rész

Állat és ember között

Robinson sokat töprengett azon, hogy milyen nevet adjon az indiánnak. Nem akart keresztény nevet adni neki, amíg nincs megkeresztelve. Végül az után a nap után nevezte el, amikor rátalált. Így hát a sziget második lakójának *Péntek* lett a neve.

Péntek néhány hónap alatt megtanult annyira angolul, hogy megértse az ura parancsait. Továbbá tudott fát vágni, szántani, vetni, boronálni, palántálni, gyomlálni, sarabolni, aratni, csépelni, őrölni, dagasztani, kenyeret sütni. Meg tudta fejni a kecskéket, tudott sajtot készíteni, teknőstojást gyűjteni, belőlük rántottát készíteni, meg tudta varrni Robinson szakadt ruháit, és ki tudta fényezni a csizmáját. Tökéletes szolga lett belőle. Este magára öltött egy lakájköntöst, és felszolgált a vacsorát a kormányzójának. Aztán egy parázzsal töltött vasdoboz segítségével előmelegítette az ura ágját. Végül nyugovóra tért az ajtó mellé terített vánkoston, amelyen Tenn-nel osztozott.

Robinson elégedett volt, mert végre valakit munkára foghatott és taníthatott a civilizációról. Péntek immár megértette, hogy amit az ura parancsol neki, az jó, és mindaz, amit megtilt, rossz. Rossz dolog többet enni a Robinson által kiszabott porciónál. Rossz dolog pipát szívni és meztelenül járkálni, félrevonulni és szunyókálni, amikor dolog van. Péntek megtanult katona lenni, amikor az ura generális volt, templomszolga lenni, amikor imádkozott, kőműves lenni, amikor épített, hordár lenni, amikor útra kelt, hajtó, amikor vadászott, és megtanulta legyezni, amikor aludt.

Természetesen vasárnap volt a hét legszebb napja. Reggel a kormányzó odahozatott a szolgálójával egy botot, amely egyszerre emlékeztetett királyi jogarra és püspökbotra, és egy kecskebőrből varrt napernyő oltalmában, amelyet a mögötte iparkodó Péntek tartott a feje fölé, méltóságteljesen körbejárta a szigetet, szemlét tartott a rizsföldjei, veteményesei fölött, megtekintette a nyájait, folyamatban lévő építkezéseit. Dicsért

Michel Tournier

és kritizált, parancsokat adott ki a következő hétre. Aztán következett az ebéd, amely kiadósabb és ízletesebb volt, mint a hétköznapokon.

Látszólag minden a legnagyobb rendben ment. A napsütötte sziget virágzott. Nyájai, veteményesei, épületei hétről hétre gyarapodtak. Péntek keményen dolgozott, Robinson teljhatalmú vezetőként uralkodott. Tenn, aki már kezdett öregedni, egyre hosszabb sziesztákat tartott.

Valójában mindhárman unatkoztak. Péntek hátlából engedelmes volt. Kedvében akart járni élete megmentőjének, de semmit nem értett ebből az egész rendszerből, a szabályokból, a ceremóniákból, sőt, azt sem fogta fel, mi értelme a megművelt földeknek, háziiasított állatoknak, épületeknek. Hiába magyarázta neki Robinson, hogy így van ez Európában, a civilizált országokban, ő nem értette, miért kell ugyanazt csinálni a Csendes-óceán egy lakatlan szigetén. Robinson is tisztában volt azzal, hogy Péntek nem azonosul teljes lélekkel ezzel a túl bonyolult módon megszervezett szigettel, amit ő élete fő művének tartott. Nyilván igyekezett, amennyire tőle tellett, de amint egy időre szabadá vált, csupa ostobaságot művelt.

Például teljesen érthetetlen módon viszonyult az állatokhoz. Robinson számára az állatok vagy hasznosak, vagy kártékonyak voltak. A hasznosakat óvni kellett, hogy sokasodjanak, a kártékonyakat minél hatékonyabban irtani. Ezt lehetetlen volt Péntek fejébe beleverni! Hol szenvedélyesen és abszurd módon vonzódott valamely állathoz, legyen az hasznos vagy kártékony, hol borzalmasan kegyetlen dolgokat művelt velük.

Volt olyan is, hogy hozzálátott felnevelni és megszelídíteni egy patkánypárt! Még Tenn is megértette, hogy békén kell hagynia ezeket a rettenetes teremtményeket, mert Péntek oltalma alatt állnak. Robinsonnak nem kevés fejtörést okozott megszabadulni tőlük. Egy napon elvitte őket a csónakkal, és behajította a tengerbe. A patkányok kiúsztak a partra és visszatértek a házba. Robinson nem adta fel. Ezúttal fortélyhoz folyamodott, ami sikeresnek bizonyult. Vitt magával egy jó száraz fadarabot. A fadarabot a vízre bocsátotta, rajta a patkányokkal. Az állatok nem merték elhagyni az úszó alkalmatosságot, hogy a partra jussanak, és az ár elsodorta őket. Péntek nem mondott semmit, de Robinson látta rajta, hogy tudja. Mintha Tenn, aki jelen volt a történetnél, mindent elmesélt volna neki.

Egy másik napon Pénteknek több órára nyoma veszett. Robinson készült a keresésére indulni, amikor megpillantott egy füstoszlopot aombok mögött, a tengerpart felől. Nem volt tilos tüzet rakni a szigeten, de a szabályzat előírta, hogy értesíteni kell róla a kormányzót, pontosan megjelölve a tűzgyújtás pontos helyét és idejét. Erre azért volt szükség, hogy ne lehessen összetéveszteni az indiánok rituális tűzével, ha visszatérnének a szigetre. Ha Péntek elmulasztotta értesíteni Robinsont, annak nyilván az lehetett az oka, hogy valami olyasmiben mesterkedett, amiről azt gondolta, hogy nem lesz Robinson ínyére. Robinson sóhajtozva felszedelőzködött, és elindult a part felé, magához fűttenve Tenn-t.

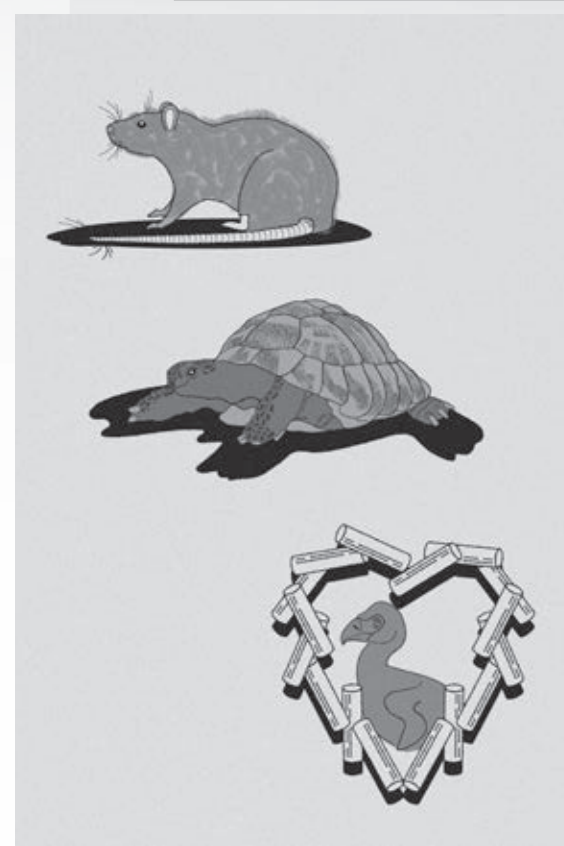
Nem értette meg azonnal, mivel foglalatossodik Péntek. Izzó parázsszöngyegre helyezett egy nagy méretű teknőst, a hátára fektetve. A teknős élt, vadul kapálózott a lábaival. Robinsonnak úgy tűnt, valamilyen rekedt köhögéscsörgőt is hallat, minden bizonnyal így kiáltanak a teknősök. Kiáltásra bírni egy teknőst! Ez az indián maga volt az ördög! Ami ennek a kegyetlen műveletnek a célját illeti, azt is megértette, amikor látta, hogy a teknős páncélja szétfeszül, szinte lapos lesz, és magától leválik az állat testéről. Eközben Péntek egy késsel elvágta azokat a részeket, amelyek még a páncélhoz tapadtak. Egyszer csak a teknős kigurult a páncélból, amely a földre hullott. Lábra esett, és nyargalni kezdett a tenger felé, nyomában a vadul csaholó Tenn-nel. Végül belevetette magát a vízbe.

– Téved – mondta Péntek szenttelen hangon –, holnapra felfalják a rákok! – Aztán hozzálátott homokkal súrolni a páncél belsejét, amely enyhén domború tálcához lett hasonló.

– Remek pajzs – magyarázta Robinsonnak. – Nálunk így készítik. Semmilyen nyíl nem tudja átútni, és a legnagyobb kövek is visszapatannak róla anélkül, hogy megrepesztenék.

Robinson sokáig neheztelt Péntekre a pajzsos történetben mutatott kegyetlensége miatt. De nemsokára alkalma adódott megtapasztalni, milyen gyengéd és odaadó tud lenni egy állattal, amelynek a gondját viseli.

Jelen esetben egy szerencsétlen keselyűfiókról volt szó, amelyet elhagytak a szülei. Rémesen nézett ki hatalmas

fejével és kiguvadt szemével, ormótlan lábával, kicsi, betegesen formátlan és csupasz testével. Ha valaki feléje közelített, hatalmasra tátotta a csőrét és vijjogott. Péntek eleinte húsdarabokkal etette, a fióka mohón nyeldekelt. Ám kis idő múlva a csöpp keselyű gyengélkedni kezdett. Egész nap csak aludt, és gyér pihéi alatt a begye úgy dagadozott, mint egy megkeményedett labda. Más táplálékot kellett találni. Ezért Péntek kecskehúst tett ki a napra, ahol az megrohadt, és hamarosan tele lett nagy, fehér kukacokkal, amelyek csak úgy nyüzsögtek a fertelmes szagot árasztó húsban. Péntek egy kagyló héjába gyűjtögette a kukacokat, a szájába vett belőlük egy adagot, jól megőrölte a fogaival, majd az így kapott fehér pépet a kis keselyű csőrébe csepegtette.

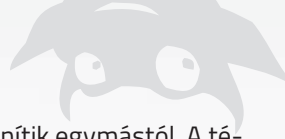
– A kukac lenni túl nyers. A kicsi lenni beteg – magyarázta. – Ezért kell rágni, rágni.

Robinsonnak, aki végignézte, hogyan csinálja, felfordult a gyomra, és el kellett rohannia, nehogy rókázni kezdjen. De magában csodálta Pénteket, amiért ilyen áldozatokra képes egy állat érdekében, amelyről úgy döntött, hogy szeretni fogja.

(folytatjuk)

Szócs Imre fordítása

Találkozás az ormányosalkatúakkal

Eljött a március, és bár időnként még hideg van, már érezzük, hogy a tavasz következik, nemsokára újra fűben fekve bámulhatjuk a felhőket, miközben egyfolytában ránk mászik vagy száll valamilyen apró élőlény.

A természet új életre kel, felébred hosszú álmából, ezek az állandóan ismételt közhelyek, amelyeket én rettenetesen untam, mert mindig éppen más érdekelt, és sosem figyeltem meg rendesen, hogy valójában mi is zajlik ilyenkor.

És most, íme, a tavasz ürügyén ebben a lapszámban – én is alig hiszem el! – a természetről, pontosabban bogarokról fogok írni. Ez pedig azért van, mert noha a természet változásait, jelzéseit – sajnos! – gyakran nem figyelem meg rendesen, most mégis lenyűgözött a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum rovargyűjteményének egy kis részlete, amelyet a *Mérföldkövek* című kiállításban fedeztem fel.

Gondtál már arra, mennyi különböző lényel élünk együtt?

Legalábbis egymás mellett, és gyakran úgy, hogy nem is tudunk róluk, vagy tudomást sem veszünk legtöbbszöről. Amikor a szentgyörgyi múzeumban megláttam ezeket a kicsi bogarakat és mellettük a feliratot: „*A háromszéki ormányosalkatú: Bryodaemon kocsirenae*”, hirtelen az az érzésem támadt, mintha egy másik világban lennék. Tudom, hogy ez a kijelentés túlzónak tűnik, de tényleg döbbenet álltam ott a tárló mellett, és nem tudtam nem arra gondolni, hogy ez a *bogártársadalom* (remélem, mondhatom így, és a biológianárod nem kap a szívéhez attól, hogy miket hordok itt össze), szóval, hogy ez itt él körülöttem, és nekem fogalmam sem volt róla!

A fentiekből rájöhettél, hogy nem vagyok biológus, de mivel nagyon érdekel ez az újonnan felfedezett világ, megpróbáltam utánanézni annak, hogy egyáltalán mi az ormányosalkatú. Így találtam rá a következő, szerintem nagyon szemléletes magyarázatra: „Ha a földi élővilág eddig ismert összes fajtát – a növényeket, állatokat, gombákat, egyszelvényűeket és prokariótákat egyenletes elkeveredése után – egysoros oszlopban felsorakoztatnánk, érdekes eloszlás tárulna elénk. Hébe-hóba felbuknának egy-egy gerinces állat, viszont minden ötödik faj bogár lenne, és minden tizedik faj ormányosbogár. A szűkebb értelemben vett ormányosbogárfélék (Curculionidae) a bogarak rendjének egyik családját képviselik, mégpedig a nagyjából 150 család közül mindenképpen a legnagyobbat. E család néhány másikával együtt az ormányosalkatúak (Curculionoidea) családsorozatát alkotja. A rokon családokat a rovarászok néhány sajátos

bélyeg révén könnyen elkülönítik egymástól. A témában kevésbé járatos emberek azonban inkább egy kalap alá veszik őket, annál is inkább, mert egy nagyon jellemző tulajdonságuk minden más bogártól megkülönbözteti őket – ez pedig maga az ormány, amelyről a csoport a nevét is kapta.”

A fenti sorokat Merkl Ottó írta, aki sokáig a budapesti Magyar Természettudományi Múzeum Bogárgyűjteményének vezetője volt. Eredetileg azt terveztem, hogy az idézetben előforduló, nehezebben érthető szakkifejezéseket megpróbálom ebben a cikkben megmagyarázni, de a legjobb, ha megkérdem majd erre a biológianárod, mert van itt valami, amire mindenképpen fel szeretném még hívni a figyelmed ezekkel a kis bogarakkal kapcsolatban!

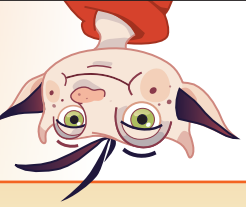
Bryodaemon kocsirenae

Ehhez hasonló tudományos megnevezésekkel nem találkozunk mindennap, ha pedig valahol mégis ilyesmit olvasunk, legtöbbször nem tudjuk, mit jelent valójában. Ez azonban mintha mégis ismerősen csengene...

Nem véletlen! A *Mérföldkövek* című kiállításon látható bogarak az ormányosalkatúaknak ahhoz a fajához tartoznak, amelyet a Székely Nemzeti Múzeum muzeológusa, Kocs Irén gyűjtött, így ezt a fajt ennek tiszteletére róla nevezték el.

Nemrég megkerestem Kocs Irén biológust, aki nagyon készségesen megosztotta velem az ormányosalkatúak néhány általános jellemzőjét, például azt, hogy növényevők, többségük jól repül, de vannak fajok, amelyek nem tudnak repülni. Többszörre óvatos, jól rejtőzködő bogarak, és a nálunk élő fajok többsége apró, hosszúságuk legfeljebb 3 mm. Ezek az információk valamelyest megmagyarázzák azt, hogy mindeddig miért nem vettem észre, hogy léteznek.

Arra a kérdésemre, hogy miért éppen az ormányosalkatú bogarak érdekelték, Kocs Irén a következőt válaszolta: „Pályafutásomat a múzeumban az akkor több mint 30 ezer példányt számláló rovaranyag átvételével kezdtem. Már nagyon sokszor megkérdeztek, hogy kutatási témául miért pont az ormányosalkatú bogarak biodiverzitását

A háromszéki ormányosalkatú: *Bryodaemon kocsirenae*.
A kép forrása: sznm.ro

választottam. Megmondom őszintén, ennek egyik oka, hogy 1931-ben Diószeghy László a múzeumunknak adományozta dr. Zilahi Kiss Endre meghatározott ormányosbogár-gyűjteményét. Az anyag a történelmi Magyarország területéről származik, nagyon kevés székelyföldi adattal (5 faj). Másik oka, hogy a múzeum dokumentációs könyvtárában megtaláltam Endrődi Sebő munkáját, Magyarország ormányosalkatú faunájának határozókönyvét, amely részben magában foglalja Erdélyt is. Harmadik oka, hogy kevésbé volt ismert ez a csoport, és akkor Romániában senki sem foglalkozott ennek a taxonómiai, vagyis rendszertani kutatásával. Nálunk egyetlen terjedelmes munka 1912-ben jelent meg, dr. Karl Petritől a *Siebenbürgens Käferfauna* (Erdély bogárfaunája), amely Erdélyből 933 fajt említ, de nagyon kevés adatot vidékünkéről.”

Hogyan kutathatók ezek a bogarak?

A Székely Nemzeti Múzeum munkatársa tehát az Erdélyre, illetve elsősorban a székelyföldi régióra vonatkozó, szűkös ismeretanyagot szeretne bővíteni. Ahogy elkezdtem utánanézni ezeknek a bogaraknak, rájöttem, hogy milyen sok érdekes dolgról lehetne még írni velük kapcsolatban is! Ilyen például az egyedek begyűjtése, aminek számos módja van, ezekről itt most csak fényképet mutatok. A cikk végén lévő QR-kóddal pedig megosztok egy videót, amelyben maga Kocs Irén beszél a kutatásáról, és további nagyon érdekes fotókat mutat különböző ormányosalkatú bogarokról.

A *Bryodaemon kocsirenae* kapcsán régebbi újságokban is kuttattam, híreket, interjúkat kerestem. A *Székely Hírmondó* egyik, 2011 nyarán megjelent számának *Cseperedő* rovatában egy rövid írást találtam, amelyben a muzeológus a rovarok preparálásának folyamatát ismerteti, leszögezve azt, hogy élő állatot soha nem tűzünk fel. Végezetül ebből idézek egy részletet:

„A bogarakat ecetéterrel kábítják, altatják el, majd ecetes vízben puhítják, így nem merevednek meg, hajlíthatóvá, rendezhetővé válnak a testrészek. Speciális, különböző méretű, rozsdamentes tűkkel tűzik fel. Ezt megelőzően a szárnyaikat, csápjaikat, lábaikat megfelelően be kell állítani. Ha túl kicsi a rovar, akkor mikroszkópot használnak, majd fel kell címkézni a nevét, a lelőhelyet, ha ismeretes, akkor a tápnövény megnevezését, a gyűjtés időpontját (év, hónap, nap), és azt, hogy ki gyűjtötte. Régen számot adtak, és egy kísérőfüzetbe jegyezték be az adatokat, ám sok esetben ezek a naplók elkallódtak, itt maradtak a bogarak, és tudományos értékük nulla.”

Gondolj erre is, ha megnézed a bogarakat a Székely Nemzeti Múzeumban! Én mostantól biztosan jobban fogok figyelni arra, hogy mi zajlik körülöttem.

A háromszéki ormányosalkatút itt tudod megnézni (addig is, amíg olyan profi megfigyelő leszel, hogy természetes élőhelyén is észreveszed): Székely Nemzeti Múzeum, *Mérföldkövek* című állandó kiállítás, Sepsiszentgyörgy, Kós Károly utca 10. szám; látogatható keddtől péntekig 9 és 16, szombaton és vasárnap 9 és 14 óra között. További információ a <https://sznm.ro/> címen.

Az említett videó a linken található.

Egyedek begyűjtése a kopogtatós módszerrel, melynek során a fa vagy bokor alá helyezett esernyőbe hullanak bele a bogarak. Előtérben Kocs Irén, mellette a faj leírója, Podlussány Attila. A kép forrása: Kocs Irén személyes archívuma.

A Szín-téren:
Peter
Lubach
kerámiaművész
(Egyesült
Királyság)

Szeretni egyszerű formában is lehet

Nem gondoltam volna, hogy sem interjúkat, sem információkat nem találok rovatunk márciusi „vendégéről”. Figurái által viszont betekintést nyerhetünk képzeletvilágába, de egyébként csak találgathatunk, milyen ember is valójában Peter Lubach.

Ezek a szerethető, animációs filmekre emlékeztető arcok darabosak, lecsupaszítottak, lényegre törőek. A nézőben az ismerőség érzését erősítik fel, és elmesélnek egy-egy történetet, amelyet a mű és csodálója közösen talál ki.

Meghökkenítő, hogy ilyen kevés plasztikai eszközzel, ennyire tisztán is lehet frappánsan fogalmazni. A művész

elhiteti velünk, hogy ha neki ennyire könnyen megy az alkotás folyamata, nekünk is kézenfekvőnek kellene lennie.

Kerámiaszobrai dinamikusak. Egy-két szereplőjük van, egy akció kimerevített képével kommunikálnak velünk. A macska a fekvő nőszemélyen sétál, a csecsemő születés közben fejfelé néz ránk, a gyereket járnit tanító anyja babája fölé hajlik, és úgy fordul ki, mint az egyiptomi figurák, ahol a legnagyobb felület törvénye érvényesül. Egy vágás vagy pont máris szemként működik az alkotásban, az orr egy dudor, a fej egy ovális gölyő, de mi már mindent elhiszünk róla és neki, annyira közelinek érezzük a történetet magunkhoz.

A munkák címe is roppant egyszerű, lényegi, egy-két szó, könnyedén megjegyezhető.

Mindenkinek emberi arca van. A cica, a madár feje emberfej, csak a fül háromszög formájú, és a fejtetőn helyezkedik el, a felnagyított orr csőrszerű. Az egyik figura teste emberi fejet formáz, mintha lenyelt volna egy, a sajátjánál nagyobb fejet. Nincs helyszín, díszlet, azt mi adjuk hozzá a figurákhoz, történeteikhez. Kevés írott anyag van a szerzőről, olyan, háttérbe húzódó fickónak képzelem el. A weboldalán is csak a felárazott melői vannak, illetve a kontaktadatok. A vásárlók reakcióit olvasom.

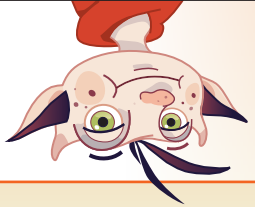
„Mindig mosolygok, ha az alkotására nézek”, „nagyon jól érzem magam a szobor környezetében”, „roppant igényesen volt becsomagolva”, „ezt a szobrot menteném, ha ég a ház” – imádják a munkákból kisugárzó pozitív energiákat.

A spiritualitást is többen emlegetik, az az érzésem, hogy ez az ősi, lecsupaszított formák miatt lehet.

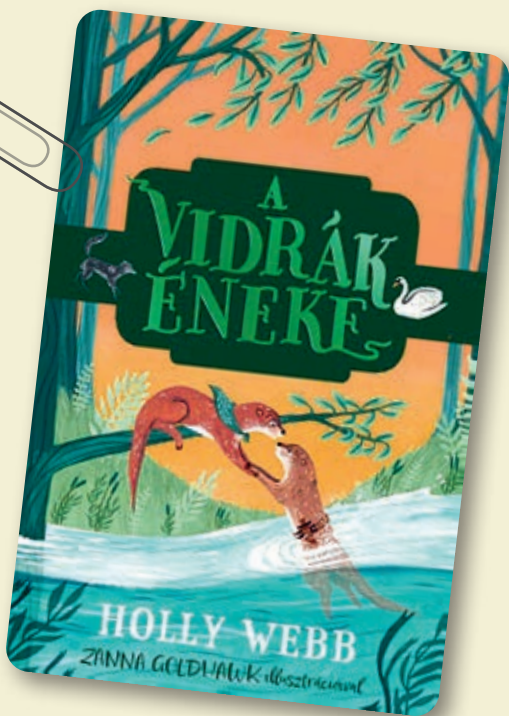
Samottagyagból mintázott, később kiégetett terrakottaszobrok ezek, méretük nem túl nagy, nem túl kicsi, polcon, asztalon, posztamensen kényelmesen elférnek, nem térigényesek. A samott különleges tulajdonságú, rendkívül hőálló kerámia. Jelentős mennyiségű alumínium-oxidot tartalmaz, ettől kapja ezüstös-szürkés, feketés színét.

Az Instagram-oldalára posztolt képekből, rövid leírásokból megtudhatjuk, hogy egyik-másik kisplasztikáját bronzba öntik. A fotók háttérben a falon rajzokat látunk, tehát a folyamat nála is a vázlatolással kezdődik. Pontosabban tussal, tintával, ecsettel készült rajzokat is láthatunk a műteremben. Művészettörténeti utalásokat is felfedezünk. A magvető plasztika Jean Francois Millet (1850) figuráját formázza, azt a mozdulatot, amelyet kevéssel később Van Gogh (1888) is átvett. Érdekes utazások ezek a történetek, színek és formák világában! Összekötik a múltat a jelennel, és kitágítják az alkotások dimenzióját.

Az újjászületés márciusa

HOLLY WEBB

A vidrák éneke

Balázs Imre József fordítása

Manó Könyvek, 2024

Holly Webb *A vidrák éneke* című műve az állatok közötti kapcsolatokat, valamint a természet iránti tisztelet fontosságát állítja a középpontba. A szerző az állatok szemszögéből meséli el a történetet, lehetővé téve, hogy olvasói mélyebb együttérzést és megértést alakítsanak ki a vadon élő lények iránt.

Amikor egy állat bőrébe bújunk egy történet során, jobban megérthetjük a természet működését és azokat a kihívásokat, amelyekkel az állatok szembesülnek. Ez segít, hogy felelősségteljesebb és tudatosabb hozzáállást alakítsunk ki a környezetünk iránt. Hasonlóan működnek Rosanne Parry könyvei, amelyekről a januári Cimborában írtam nektek (*A farkas, akit Vándornak hívtak és A vadló, akit Felhőnek hívtak*).

Bársony, a hódlánynak hitt vidra értelemszerűen kisebb, mint a többiek.

Fogai gyengébbek, mint társaié, és idővel rájön, hogy ez egyáltalán nem a korából adódik, és soha nem is fog tudni hatalmas fatörzseket kifaragni velük. Így folyton azon ügyködik, hogy máshogyan tegye hasznossá magát. Bizony, az állatvilágban más szabályok vannak, mint az emberek között. Az állatoknál a gyengébb, ügyetlenebb – akár milyen kegyetlenül is hangzik – hamar elpusztul vagy magára marad. Holly Webb cseppet sem finomkodik: Bársonyról már az első tíz oldalon kiderül, hogy folyton nyomasztó gondolatok rágják szegényt. A többiek csúfolják, mert nem tudnak túl sok dolgot bízni rá: nem erős, és a fogai is gyengék, kicsik. Bár nagyon gyors, és senki sem tud olyan mélyre úszni, mint ő, ennek nem túl sok hasznát veszi a hódközösség. Bársony mindig énekel – ebben is kilóg a többiek közül. A hód, aki énekel.

„– Rossz dolog énekelni? – kérdezte Bársony bizonytalanul.

– Nem, csak... más. – Az apja ekkor felé fordult. – Másnak lenni nem rossz, de veszélyes is lehet. – Sóhajtott.

– Nem tudom, mit kezdjek veled, kicsim – dörmögte szinte csak magának. – Az lenne a legjobb, ha felmennénk a folyón, és megkérdeznénk a hattyút.

(...) A gondolat, hogy ismét beszélniük kell azzal a furcsa teremtménnyel, szinte megdermesztette. – Majd jobban igyekszem – ígérte.” (17. oldal)

A nevek, az emlékek és az identitás keresése

Megegett már veled, hogy valami nem állt össze teljesen benned? Mintha a világ azt mondta volna, hogy ez vagy amaz vagy, de te belülről mégis másvalakinek érezted magad?

Bodza, vagy ahogyan a hódok nevezik, Bársony, egy ilyen történet hőse. Egy vidra, akit hódok nevelnek fel, aki azt hiszi, hogy egy közülük, míg egyszer csak rá nem döbben az igazságra. De mit jelent az igazság? Csak azt, amit mondanak nekünk, vagy azt is, amit magunkban érzünk?

Bársonyt a felfedezés megrendíti, de egyben lehetőséget is ad számára, hogy új utat válasszon.

Rovatunkban most ezt a belső átalakulást járjuk körül. Vajon a nevünk, az emlékeink vagy a választásaink határoznak meg minket? És ha kiderül, hogy mégsem azok vagyunk, akinek hittük magunkat – merre indulunk tovább?

„Olyan sokáig aggódtam amiatt, hogy túl sovány, hogy más a farka, mint a többieké, hogy a hátsó mancsain kisebbek az úszóhártyák. (...) Arra viszont soha, egyetlenegyszer sem gondolt, hogy esetleg azért nem úgy néz ki, mint egy igazi hód, mert ő egyáltalán nem is hód.” (91.)

Amikor egy gyermek megszületik, nevet kap. Ez a név elkíséri élete során, mások ezen szólítják, ezen keresztül gondolnak rá. De ha másik nevet kapnál, más emberré válnál? Vajon Bársony, csak azért, mert így hívják, hód? A mesékben gyakran szerepelnek olyan hősök, akik rádöbbennek, hogy valami nem stimmel velük: a herceg, aki parasztsorban nő fel; a sárkány, aki inkább védelemre vágyik, mint pusztításra; a rút kiskacsa, aki hattyúvá érkezik. Mind-egyikükben közös annak a felismerése, hogy amit mindig is igaznak hittek magukról, az nem a teljes történetük.

Az emlékek formálnak minket?

Bodza/Bársony azon is tűnődik, hogy ha nem hód, akkor mi igaz abból, amit addig átélt? Az apja, akit szeretett, hód volt. Az otthona, amely védte és biztonságot adott neki, a hódok vára volt. De ha nem tartozik oda, akkor az emlékei is hazugságok? Mindannyiunknak vannak emlékeink. Néhányat szeretnénk elfelejteni, másokat pedig örökre megőriznénk. De az emlékeink vajon minket határoznak meg, vagy mi határozzuk meg, milyen szerepet szánunk nekik? Bársony élete sem lesz hirtelen más attól, hogy rájön, honnan származik. Az a kérdés, mit kezd ezzel az új tudással.

A választás szabadsága

A legnagyobb kérdés az, hogy ha megtudunk valami fontosat magunkról, az kötelez-e minket bármire. Bársony megtudja, hogy vidra, de ettől még eldöntheti, hogy hol és kikkel akar élni. Dönthet úgy, hogy visszatér a hódokhoz, mert ott van az otthona – vagy elindulhat, hogy felfedezze, mit jelent igazából vidrának lenni.

Ez a történet nemcsak Bodzáról szól. Mindannyiunknak vannak pillanataink, amikor azt kérdezzük magunktól: ki vagyok én valójában? Vajon az vagyok, akinek a családom, a barátaim, az iskolám tart? Vagy az határoz meg, hogy mit érzek legbelül? A világ tele van kérdésekkel, amelyeket nem lehet könnyen megválaszolni.

Holly Webb több sikeres ifjúsági regényt is írt. Az író a gyermekek belső világához és problémáikhoz igazodva használja a mesei elemeket, így nemcsak a külső kalandok, hanem a belső növekedés, a döntések és a barátságok is szerepet kapnak a történetekben.

A vidrák énekében az állatok közötti kapcsolatok, konfliktusok és együttműködések tükrözik az emberi társadalom dinamikáját, és lehetőséget adnak arra, hogy saját életünkre vonatkozóan is levonjuk a megfelelő következtetéseket.

A fordító műhelyében

Beszélgetés Balázs Imre Józseffel

Balázs Imre József (1976, Székelyudvarhely): költő, irodalomtörténész és -kritikus, műfordító, szerkesztő.

A gyermekirodalom mindig különleges kihívások elé állítja a műfordítót, hiszen egyszerre kell megtartania az eredeti mű szellemiségét, miközben a célközönség, jelen esetben a magyar olvasók számára is gördülékeny és élvezhetővé teszi a szöveget. Holly Webb *A vidrák éneke* és *A hattyú jóslata* című ifjúsági regényei természeti

(Fotó: Szentes Zágon, kép forrása: a szerző Facebook-oldala)

közegben játszódnak, főszereplői állatok, amelyek azonban rendkívül emberi módon gondolkodnak és cselekednek. Ez a sajátos atmoszféra a fordítás során is kiemelt figyelmet igényel, a könyvek fordítása kapcsán több szempontból is érdekes kérdések merülnek fel. Balázs Imre Józsefet, a könyvek fordítóját kérdeztem többek között arról: hogyan lehet az angol nyelvből magyarra átültetni a karakterek egyedi hangját, milyen kulturális és nyelvi döntések születnek egy ilyen munka során, illetve hogyan lehet a szerző stílusát hitelesen közvetíteni?

– *Milyen kihívásokkal szembesültél a vidrák éneke és A hattyú jóslata fordítása során? Voltak-e olyan kulturális vagy nyelvi elemek az eredeti művekben, amelyek különös figyelmet igényeltek a magyar közönség számára történő átültetéskor?*

– Mindkét könyv gyerekkönyv, a világuk pedig engem némileg emlékeztetett a Fekete István-regények nyugodt közegére, nyilván huszonegyedik századi változatban. Semmiképpen sem tűnt idegennek tehát. Már amikor az eredeti angol változatot elolvastam, és körvonalazódott, hogy nekem kellene lefordítanom a könyveket, tudtam, hogy a nevekkel lesz a legtöbb gondom, jeleztem is a szerkesztőknek, hogy ebben tanácskozni szeretnék majd velük. Két főszereplője van a regényeknek, az angol eredetiben *Sedge* és *Silken*. Ez pontos fordításban Sás és Selymes. Én mindkettejüknek megváltoztattam a nevét eredetileg, így lett a hódok közt nevelkedő főszereplő Selymes helyett Bársony. A fiúszereplőt, Sedge-et a szerkesztők javaslatára végül visszaírtuk Zsurlóból Sássá. A vidranevek

logikája a könyvsorozatban az, hogy a vizes, mocsaras élőhelyek növényeinek nevét kapják, ebben a közegben a Sás is működőképes, úgyhogy végül elfogadtam a döntést. Sokszor hangzás alapján választottam magyar neveket, megtetszett például a 'pozdor' vagy a 'rence' hangalakja – ezek nem túl ismert növénynevek magyarul, de nekem fontos volt, hogy az eredetiben érvényesülő vízpartinövény-logika működjön a magyar nevekénél is. A regények hódjai inkább a barnás szín különböző árnyalatai szerint vannak megnevezve egyébként, a rókák pedig a vörös színnel, tűzzel kapcsolatos nevet viselnek. Volt néhány megoldandó dolog, például kiderült, hogy a hódok közt felbukkan a második részben, *A hattyú jóslatában* egy olyan nevű szereplő, amelyet az első könyv fordításakor már használtam. De a hasonló dolgokat viszonylag könnyen meg lehetett oldani. Van még két hangsúlyos helyszín a regényekben, az eredetiben *Holt*, illetve *Stronghold*, ezeket Hajléknak, illetve Erődnek fordítottam. A szó szerinti fordításban Odú lett volna a vidrák otthona, igyekeztem egy esztétikailag erősebb változatot találni, ez lett a Hajlék. És hát ott volt még az angoltól magyarra fordítók örök problémája: ahol az eredetiben tömören az áll, hogy 'he' vagy 'she', azt magyarul mindig ki kellett bővíteni valahogy, és körülírni, hogy itt épp a lány- vagy a fiúszereplőről van szó, hiszen magyarul mindkettőt 'ő'-nek lehetett volna fordítani egyébként.

– *Mire kellett odafigyelned annak érdekében, hogy a szereplők hitelesen szólaljanak meg magyarul is?*

– Ezzel kapcsolatban a legfontosabb, ami eszembe jut, az a vidrák kissé poétikus lénye a regényekben. Ők azok, akik a kultúra hordozói, a hódok például másak, ők afféle praktikus gondolkodású, gyakorlatias lények. A vidrák adják tovább a folyó hagyományait nemzedékről nemzedékre, és különféle bonyolult rituálékat végeznek, mágikus

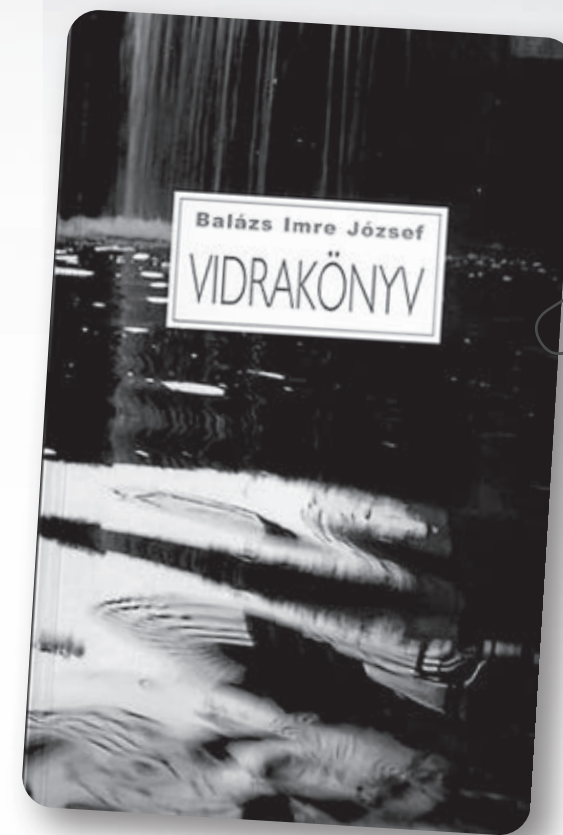
dalokat énekelnek és találnak ki. Látnak olyan dolgokat, amelyeket körülöttük nem mindenki vesz észre. Ezt a különbséget kellett valahogy érzékeltetnem, de nem volt nehéz dolgom, mert amikor 2004 és 2006 között a *Vidrakönyv* című verseskötetemet írtam, én is hasonlóan jelenítettem meg a vidrákat. Talán éppen ezért is kértek fel ezeknek a könyveknek a lefordítására a budapesti Manó Könyvek szerkesztői.

– *Mennyire tartottad fontosnak a szerző stílusának megőrzését a fordítás során? Hogyan sikerült egyensúlyt teremtened Holly Webb egyedi írói hangja és a magyar nyelv sajátosságai között?*

– Nem olvastam korábban Webb könyveit, ő leginkább a kisebb korosztálynak szóló állatos meséiről volt ismert eddig. De a *The Story of Greenriver* az első oldalaktól kezdve magával ragadott, szépen megírt könyvek érzem, emlékezetes felnövéstörténetnek. Az írói hang jellemzője, hogy izgalmasan keveri az állati világot és az emberi logikát, a vidrák például eszközhasználók a regényben: tutajokat építenek, tört viselnek. Van tehát egy meseszerű jellege az egésznek, ami vonzóvá teszi az egyébként jó ritmusú, szikár mondatokat. Különleges volt még a vidrák dalait lefordítani a kötetben – itt inkább a ritmusok és rímek sodrása volt számomra fontos, kevésbé az, hogy szó szerint minden megjelenjen az eredetiből a magyar változatban is.

– *Milyen tapasztalatokat szereztél a gyermekirodalom fordítása terén? Miben látod a legnagyobb különbséget a felnőtt és gyermekirodalom fordítása között, és hogyan befolyásolták ezek a tapasztalatok a munkádat ezen könyvek esetében?*

– Sok segítséget kaptam ezzel kapcsolatban a kötetek szerkesztőjétől, Liska Enikőtől. Eleve igyekeztem minél egyszerűbb nyelvet használni a fordításban, de volt még azért utómunka a szöveggel. Ez talán természetes is, hiszen ezek voltak az első ifjúsági regények, amelyeket fordítottam. Korábban verses szövegeket fordítottam inkább, gyerekkönyvként Gellu Naumtól a *Zebegény*, a pingvint (*Cartea cu Apolodor*), az viszont verses meseregény volt, ott több nyelvi virtuozitásra volt szükség. Szeretek egyébként bonyolult, nehezen fordítható szövegeket választani, ilyenek voltak az általam fordított Max Blecher- és Ilarie Voronca-kötetek – ezúttal azonban azt tanultam meg Holly Webbtől és a szerkesztőtől, hogy a kevesebb néha több, hogy értéke van az egyszerűségnek is.

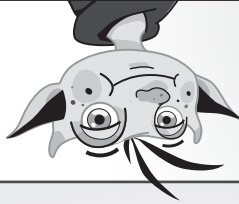

Balázs Imre József
Vidrakönyv
Koinónia Könyvkiadó, 2006

Csillag István rajza

Menni vagy maradni?

Képzeld el, hogy az egész életedet egy kis hátizsákba kell csomagolnod, és el kell hagynod az otthonod, mert már nem biztonságos ott élni. Talán azért, mert az országod háború áldozata lett, vagy mert az áradások és a szárazság miatt a termőföldek már nem tudnak elegendő élelmet nyújtani. Emberek milliói kényszerülnek arra, hogy elhagyják az otthonukat. Nem önszántukból indulnak útnak, hanem azért, mert nincs más választásuk.

Minden ember története más, mégis minden történet háttérben van valami hasonló: azok a problémák és igazságtalanságok, amelyekről sem mi, sem a menekülésre kényszerülő emberek nem tehetnek – vagyis a világ működése.

Miért válnak menekültté embermilliók?

Számos oka lehet annak, hogy emberek kénytelenek elhagyni otthonukat. A háborúk és konfliktusok lerombolják a városokat, és arra kényszerítik a családokat, hogy félelemben éljenek. Képzeld el, hogy egy olyan kisvárosban élsz, ahol minden éjjel bombák hullanak az égből, és a pincében kell aludnod, hogy biztonságban legyél.

Az üldöztetés is gyakori ok. Egyes országokban a kormányok rosszul bánnak az emberekkel vallásuk vagy politikai meggyőződésük miatt. Afganisztánban például számos családot csak azért üldöztek, mert más politikai csoportot támogattak, vagy eltérő vallási nézeteket vallottak. Néhány hete Oroszországban börtönbe zárták egy 12 éves kislány apukáját, mert a lánya háborúellenes rajtot készített az iskolában.

Az éghajlatváltozás szintén elűzheti az embereket otthonaikból. Sok afrikai és ázsiai országban a mezőgazdasági területek, amelyek egykor bőséges termést hoztak, a hosszú aszályok miatt száraz porrá változnak. Egész családok, akiknek a napi betevőjük függ ezektől a földektől, elveszítik mindenüket. Bangladesben a tengerszint emelkedése elárasztotta a falvakat, és ezeket kényszerített arra, hogy magasabban fekvő területekre települjenek át.

Ki a felelős az éghajlatváltozásért? A gazdagabb nemzetek jól menő vállalatai és iparágai viselik a felelősség nagy részét, tevékenységükkel ők azok, akik elpusztítják a természetet, hogy minél több pénzt keressenek. A természet elpusztításának negatív következményeit a már egyébként is

rosszabb és szegényebb körülmények között élő emberek és otthonaik érzik meg. Ahol néhány évtizede is szárazság volt, és nehezebb volt élelmet termeszteni, ott mára már alig-alig bújik ki növény a földből, és az is csak akkor, ha még nem pusztított el mindent egy szárazság okozta erdőtűz.

Ki a menekült és ki a migráns?

A **menekült** olyan személy, aki háború, erőszak vagy üldöztetés miatt kénytelen elhagyni országát. Nem önszántukból mennek el, hanem mert nincs más választásuk. Ezzel szemben a **migránsok** gyakran jobb munkalehetőségek, oktatás vagy a családi kapcsolatok reményében költöznek el.

A menekültek és migránsok közötti határvonal gyakran elmosódik, hiszen sok migráns is a szegénység és az egyenlőtlenség elől menekül. A migráns szót sokszor negatívan használják a médiában és a politikában, azzal vádolják a migráns embereket, hogy haszonélvezők, és csak több pénzt akarnak keresni. Ez egy rendkívül hamis képet mutat, hiszen ki ne vágya arra, hogy jó körülmények között és biztonságban éljen? Nagyon fontos, hogy se a *menekült*, se a *migráns* szavakat ne használjuk szitokszóként, ezek a valódi megnevezései a népvándorlás egyes formáinak.

Amikor negatív kontösbe öltöztetjük a migránsokat, megfeledezünk arról, hogy számos családtagunk, barátunk, szomszédunk is migráns. Ki nem találkozott már valakivel, aki Magyarországon, Németországban vagy más, az otthonától eltérő országban dolgozik? Az is migrációnak számít, ha csak a szomszéd országba megyünk dolgozni, és ugyanúgy be kell illeszkedni az új környezetbe, mint azoknak, akik egyik kontinensről a másikra utaznak át.

A menekültek számára az otthon elhagyása csak a kezdete egy új életnek. Az emberek

gyakran sivatagokon, hegyeken és veszélyes tengereken kelnek át. Útjuk során éhséggel, hideggel és félelemmel szembesülnek.

A Közel-Keletről és Afrikából érkező menekültek egyik legismertebb útvonala a Földközi-tengeren át vezet. Kis, túlszűfolt csónakokban utaznak, abban reménykedve, hogy eljutnak Európába. Sajnos, sokan soha nem érnek célba. Egyes családok pedig hetekig gyalognak, hogy átlépjék a határokat.

Élet egy új országban

Újrakezdeni egy idegen országban nem könnyű. A menekültek gyakran szembesülnek diszkriminációval, kizsákmányolással és szegénységgel. Sokszor nem beszélnek a helyi nyelvet, és olyan emberek bánnak velük igazságtalanul, akik nem értik meg a helyzetüket.

Ismeritek az utazó Paddington macit? Az ő története egy menekülté, ugyanis Peruból indul útnak, hogy új otthont keressen magának, mert egy hatalmas földrengés tönkretette az erdőt, ahol addig lakott. Londonba érkezik, ahol egyáltalán nem zökkenőmentes a beilleszkedése, és bár a történet humorral és mókás kalandokkal van megspékelve, mégis szépen ábrázolja a migráció és az új közösségbe való beilleszkedés kérdéseit. Paddingtonnak meg kell küzdenie kulturális különbségekkel, igazságtalanságokkal, és meg kell találnia azokat a társakat, akikkel biztonságban érzi magát. Ha még nem ismeritek a maci történetét, könyvben, rajzfilmben és filmben is megtaláljátok.

A méltányos bánásmódért

A menekültek emberek, nem problémák. Vannak közösségek és szervezetek, amelyek támogatják őket, nyelvórákat, képzéseket és megértést kínálna számukra. Kizsákmányolásuk alatt azt értjük, hogy a munkaadók kihasználják kétségbeesésüket, alacsony béreket és nem biztonságos munkakörülményeket kínálnak nekik. Ez a kizsákmányolás a nagyvállalatoknak kedvez, miközben a menekülteket szegénységben, kiszolgáltatottságban tartja. Ugyanakkor a bűnbakképzés is gyakori. Bűncselekményeket az emberek származásuktól függetlenül követnek el, és rendkívül hamis az a kép, hogy több bűncselekményt követnek el a menekültek és

migránsok. Az emberek véleményét befolyásolva (médiá, közösségi média) növekszik a diszkrimináció, csökken a szolidaritás esélye.

Szolidaritás

A szolidaritás azt jelenti, hogy összefogunk, és támogatjuk egymást. Felismerjük, hogy azok, akik menekülnek, nem különböznek tőlünk: ők is biztonságot, boldogságot és esélyt szeretnének.

Amikor az igazságosságért küzdünk – legyen szó tisztességes fizetésekről, jobb iskolákról vagy biztonságos környezetről –, egy olyan világot tesszük, ahol kevesebb ember kényszerül menekülésre.

Mit tehetünk?

A menekültek és migránsok számos kihívással néznek szembe, mégis erősek, elszántak, és tele vannak reménnyel. Az igazi problémát nem a biztonságot kereső emberek jelentik, hanem azok a rendszerek, amelyek háborúkat, szegénységet és éghajlati katasztrófákat idéznek elő. Szolidaritással, kedvességgel és az igazságosságért való küzdelemmel olyan világot építhetünk, ahol mindenkinek esélye van békében és méltóságban élni.

Mit mondasz magadnak, amikor senki sem hallja?

Ismét egy TikTok-videó adta az éppen aktuális témánkat ebben a rovatban. Megvan az, amikor elhangzik az alábbi kérdés?

„Ha olyan hangnemben beszélnél a barátaidhoz, ahogy magadhoz is beszélsz, vajon továbbra is barátoknának veled?!“

Ezt nagyon izgalmas és fontos témának tartom, hiszen talán mindegyikünk vállán ott ül egy ördög, egy angyal vagy épp egy lusta lajhár, egy örök kritikus vagy egy varázspálcás tündér... Néha ezek óránként váltogatják egymást, néha éveket beragad egyik-másik... szóval úgy gondoltam, elhozom nektek „a belső hangunk” és az „átkeretezés” témáját. Ahogy azt már megszokhattátok, először néhány tudományos tény, érdekességet olvashattok, majd gyakorlatok következnek.

Neked is szól a fejedben egy belső hang? Egy rikácsoló, parancsoló vagy egy mély, bűgő, bölcs hang, amelyik tanácsokat sug a nehéz helyzetekben? Netán a saját hangodat hallod, amint kegyetlenül kritizál minden egyes kis hibáért? Esetleg hangokat nem hallasz, ellenben képeket látsz, vagy épp elvont gondolatokból áll a belső világod?

Akármelyikkel is rendelkezel, mindegyik rendben van. Russell T. Hurlburt, a nevadai egyetem professzora szinte egész életében az emberek belső világát tanulmányozta, és az egyik kutatása szerint 30–50 százalékunknak van belső hangunk. A többieknek inkább képek, érzések formájában történik a kommunikáció önmagukkal. Szerintem ezt szokták lelkiismeretnek, belső iránytűnek, belső kritikusnak nevezni.

A továbbiakban erről a belső hangról írok, mert nekem ez ismerős, el sem tudom képzelni, hogy az agyam másképp is működhet. Ha neked más típusú a belső kommunikációd, azt javasolom, próbáld lefordítani mindezt a saját belső működési módodra, s ne csüggedj, a cikk végén lévő tippek mindenkire érvényesek!

Először azonban vizsgáljuk meg, mi is a „belső beszéd”!

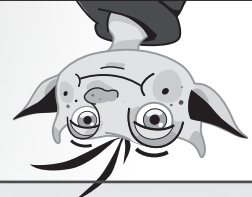
A belső beszéd nagyon sokszor egy önkéntelen folyamat, amelynek segítségével gondolatokat és érzelmeket kommunikálunk saját magunkkal. Gondolom, nem árulok el nagy újdonságot, ha azt mondom, hogy a belső monológ vagy párbeszéd formája és hangvétele nagyban függ az önmagunkról alkotott

képünktől. Ha valaki alacsony önbecsüléssel küzd, hajlamosabb lehet arra, hogy önmagát kritizálja vagy leértékelje, míg más megfelelő önbizalommal, építő módon tudja önmagával megbeszélni még azokat a helyzeteket is, amelyek, mondjuk, cikisek vagy félelmetesek számára. Így ha azt mondd magadnak, hogy mindent megteszek azért, hogy sikerüljön elérni a célomat, akkor valószínűleg tényleg mindent meg fogsz tenni, és akkor sem dőlsz a kardodba, ha végül nem sikerül. Ha pedig azt mantráztatod magadban, hogy totál béna vagy, és neked soha nem sikerül semmi, akkor nagy valószínűséggel nem is kezdesz bele semmi újba. Ez egy kicsit úgy tűnhet, mintha ördögi kör volna, nem? Talán, de nem foglalkoznék emberekkel, ha nem hinném, hogy folyton fejlődhetünk és változhatunk. Tegyük tehát egy kísérletet arra, hogy változtassunk a nézőpontunkon!

Átkeretezés

A liciben volt egy tanárom, aki szuper izgalmas órákat tartott, többek között médiatudományt is tanultunk tőle. Emlékszem, ahogy arról mesélt: a minket körülvevő történések másodlagosak, az számít igazán, hogyan meséljük el azokat önmagunknak, milyen a belső narrátorunk. Az ember történetek által tanul, és történetekre fordítja le az őt körülvevő világot is. Azt hiszem, ez a tanács megváltoztatta az életemet, ez ugrott be akkor is, amikor azt a videót láttam, amelyre a cikk elején utaltam.

Előfordult már veled is, hogy egy alapvetően negatívnak megélt eseményről később kiderült, hogy valójában pozitív hatással volt az életedre? Visszatekintve láthattad, mit nyertél a helyzettel, esetleg úgy érezhetted, valamitől megóvott így az élet. Mit szólnál, ha azt mondanám, hogy bármelyik negatív eseményből nyerhetsz egy hasonló „zsebtanítót”? Nem kell mást tenned, mint átkeretezned az élményt. Ehhez a belső hangodat (belső képzeletedet, elvont gondolataidat) hívjuk segítségül.

1. lépés: az érzés tudatosítása

Bár úgy tűnhet, az átkeretezés pusztán az érzések elkenése, elmázolása, és talán túlzóan pozitívnak is tűnhet elsőre, de épp ellenkezőleg működik a gyakorlatban. Bármilyen

negatív történést pozitívnak állíts be magadnak, hiszen akkor hiába volt az első két lépés, ugye...

Néhány olyan kérdésötletet írok ide, amelyek segíthetnek abban, hogy más nézőpontból néhess rá az aktuális helyzetedre.

felismeréshez ugyanis elsősorban elismerés szükségeltetik. Elismerni az érzést, hiszen „a törpök élete nem csak játék és mese”.

2. lépés: az érzés megengedése

Fontos, hogy elfogadd a negatív érzéseidet is. Fáj? Kiábrándult vagy? Esetleg csalódtál magadban? Minden jogod megvan ahhoz, hogy így érezz! A haladók az érzést megpróbálhatják átélni mindenféle belső kommentár, gondolat nélkül mint fizikai testérzetet. Ha soknak érzed így egyszerre, állíts be hozzá egy visszaszámlálót, és hagyd, mondjuk, egy negyedóráig, hogy fussa köreit az érzés, próbáld ne agyalni, csak tudatosítsd, mit érzel a testedben (összeszorul a gyomrod, görcsbe rándulsz stb.). Néhány ilyen elengedés után azt figyelheted meg, hogy könnyebb lesz a lelked is.

3. lépés: nézőpontváltás

Szögezzünk le egy fontos dolgot az elején: ahhoz, hogy nézőpontot válthass, nem muszáj teljesen ellentétes állásra helyezkedned! Nem az a lényeg, hogy egy nyilvánvalóan

Gondold végig:

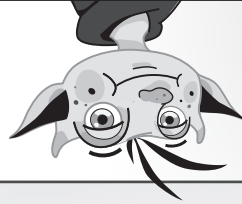
Mit tanulhatsz ebből az esetből? Vajon mit akarhatott megtanítani neked az „élet” ezzel? Mi lehet a megoldása ennek a kilátástalan problémának? Kivel kéne beszélned ahhoz, hogy könnyebb legyen a szíved, vagy hogy jobban megérthesd, amiben vagy?

Láthatod, ezek nem drasztikus váltások, inkább amolyan finomhangolásnak nevezném.

Az átkeretezés mint technika eredményes és főképp tanulható eszköz, de természetesen most sem a tuti megoldások tárát nyújtom át neked. Komoly elkötelezettséget és rendszeres gyakorlást igényel mindez, hiszen olyan, mintha egy évek óta futó belső programot próbálnál átírni az agyadban.

Működött? Írd meg! Nem működött? Azt is megírhatod! Témaötleted van a rovatunk számára? Akkor mindenképp írd!

„Ravasziék” nemzetsége

Gyerekkoromban nem nagyon láttam rókát, hallani viszont sokszor hallottam róla, legtöbbször negatív értelemben. Hol tyúkot lopott, hol veszett volt, hol a kutyákat ugattatta egész éjjel, hol a medvével babrált ki a meséskönyvben. Egyszer még csapdát is állítottam neki, de csak egy bámészkodó kakast sikerült tarajon üttetnem. A legérdekesebb történet mégis az volt, amikor az egyik szomszédtól a kétlábú róka több baromfit is elvitt. Sokáig nem is értettem, hogy a kétlábú róka kifejezés egy igazi, ember tolvajt takart, aki az éjszaka leple alatt lopkodta a szomszédok tyúkjait.

Később aztán egyre gyakrabban találkoztam rókával, mondhatni, úton-útfélen összefutottunk. Szinte nincs olyan menedékház, amelynek környékén ne ólálkodna egy vagy több belőlük. A Madarasi Hargitán, a Nagykőhavason, Sugásfürdőn, a Tündérvölgyben vagy a Bucsecsben a szürkületi órákban mindig előjönnek, és néha óvatosan, máskor igen bátran keresik az eldobott vagy hátrahagyott ételmaradékot. Régen azt mondták, hogy amelyik róka nem fél az embertől, az veszett. A veszethez pedig igen veszélyes betegség, így nem sok esélyük volt a túlélésre a házakhoz beherészkedő egyedeknek. Természetesen, ez így nem igaz. A róka igen értelmes állat, főleg, ha a gyomra étellel való telítéséről van szó, így inkább a könnyebb utat választja. Az emberek közelsége, a rengeteg kidobott ételmaradék számára a legbiztosabb táplálékforrás. Van olyan hely is, ahol amolyan turistacsalogatóként etetik, és egészen közel merészkedik az emberekhez. Néha a városba is bebátorkodnak, kukázó rókákról is tudunk. Azt is hallottam, hogy a legtöbb medvének van egy rókája. Ennek is egyszerű a magyarázata: a medve nyomában gyakran marad némi harapnivaló, a róka pedig a döghúst sem veti meg, a medve által hagyott maradékból pedig jót lakmározhat.

Az utakon elütve is láthatunk rókákat, mert egyik mezőről a másikra csak az úton keresztül juthatnak el, a forgalomban pedig gyakran esnek áldozatul.

Én kedvelem őket. Pár fotót megosztok veletek rókákkal való találkozásaimról.

TUDDTAD?

- A rókák a kutyafélék rokonai, egy családba tartoznak a kutyával, a farkassal.
- Legismertebb fajaik a vörös róka, a sarki róka és a sivatagi róka.
- Általában föld alatti üregekben, rókavárban, kőtorékban élnek, amelynek több kijárata is van.
- Ausztráliában az üregi nyúl szaporodásának megfékezésére betelepített rókák számos őshonos erszényes faj megirtulásában, kipusztulásában is szerepet játszottak.
- A rókakölykök tavasszal születnek, egy alomban általában 4–7 egyed található.
- A rókáknak 42 foguk van.

Pályázati felhívás

- **Verset, mesét, történeteket írsz, és szeretnéd megmutatni azokat másoknak is?**
- **Szívesen megosztanád, hogy mit gondolsz egy könyvről?**

Szeretnéd megfogalmazni, hogy mit látsz jónak egy általad olvasott szövegben, vagy éppen ellenkezőleg, mi nem tetszik benne? Valamilyen meglepetést okozott? Esetleg unalmas volt? Voltak elvárásaid? Olvastál már hasonló szöveget? A személyes véleményedre vagyunk kíváncsiak, mutasd meg te is, hogyan olvasol!

Szépirodalmi próbálkozásaitok mellett várjuk könyvajánlóitokat is!

Küldd el írásaidat a tiirtatok.cimbora@gmail.com címre. A legjobb alkotások megjelennek folyóiratunk Ti írtatok rovatában, és szerzőjük meghívást nyer az ötnapos, nagy nyári találkozásra, a **17. Cimbora Műhelybe**.

ILYÉS NÓRA ORSOLYA (Fejér Ákos Általános Iskola, Mikóújfalú, VI. osztály)

Grace Anderson kamaszkori történetei

(részletek a beküldött írásból)

A szokásos szívatók

Minden lány életében vannak azok a fiúk vagy lányok, akik egy nap legalább egyszer meg kell hogy szívassák őt. Nálam ők négy fiú és két lány, akik mindig a fiúkon lógnak. Connor, Ethan, Luke és Adam. Meg Alexa és Laura. Ma reggel igazán kedves szívatással illettek. Az első órám matek, az egyik kedvencem.

Amikor a terem felé tartok, észreveszem a nagy csapatot, akik nem ezen a folyosón kéne hogy járkáljanak. A raktár elé érve egy kéz ragadja meg a karomat, és betuszkol oda. Ránýtök az ajtóra, de az zárva van. Egyajtós, ablak nélküli, sötét, csendes szobában vagyok, ami igazán jól felerősíti a klausztrrofóbiámat. Lassan egy órája itt vagyok, és szorongok. Pánikbetegként és klausztrrofóbiásként egy ilyen helyen nem vagyok a legjobb állapotomban. Lassan a földre esek, és remeg a kezem, lábam. Megfájdul a fejem, szédülök, és homályosan látok. Szememből könnyek csordulnak, amelyek elrontják a szempilláspirálomat. A folyosóról egy hang sem jön, de a fejemben megszólal egy. Eszembe jut, hogy nálam van a telefonom, azonnal fellépek az Instára, onnan pedig cél a legjobb barátnőm. Ráírok, hogy jöjjön ide, de nem látja, lassan hangok jönnek a folyosó felől, és végre észreveszem, hogy Adele látta, amit írtam. Hirtelen kinyílik az ajtó, és meglátom Adele-t, a legjobb barátnőmet, megölelem, ő pedig egyszerűen visszaölel, hiszen látja a jelenlegi állapotomat.

Nem is rossz

Nem tudom, még ki van így velem, de én ki nem állhatom a tornaórát. Az a legrosszabb, hogy amikor már lassan vége az órának, és le vagyunk izzadva, meg égnek állnak hajszálaink, megérkeznek a focisok, mert edzésük lesz az óránk után.

Az utolsó kört futjuk, amikor rájövök, hogy elég jól megy a futás, aztán természetesen megjelennek a szokásos elsők. Ethan, Luke, Jake és James.

– Focisok, nekünk még kell tíz perc, baj? – fordul oda a tanárnő, ők pedig intenek egy nemet.

Várjunk, ez azt jelenti, hogy még előttük kell tornázzak? Na nem, nem lehet.

– A lányok átmennek a röplabdapályára, a fiúk pedig pingpongoznak! – szól a tanárnő, és mindannyiunknak felcsillan a szeme. Azonnal elveszem a volleyabdát, és átfutunk a pályára. Mindenki tudta, hogy ki kivel van, ezért neki is fogtunk a meccsnek. Közben elment a tanárnő és a fiúk is, de mi maradtunk, még volt legalább öt perc az edzés kezdetéig, ezért folytattuk a meccset. Kis idő után annyit látunk, hogy a négy fiú ballag felénk, épp a meccset figyelték. Az egyik ellenfelem meglátta a számára jóképű srácokat, és én, kihasználva a pillanatot, pont neki passzoltam a labdát, de persze nem figyelt, ezért sikeresen én és Adele nyertük meg a meccset. Majd lepacsiztunk a csajokkal a meccs lezárása érdekében. Lassan elkezdődött a fiúk edzése, mi pedig ott maradtunk, hogy megnézzük. Furcsa dolgot vettem észre. Adele és Ethan sokszor kaptak el maguknak hosszú szemkontaktust. Vajon ők ketten...? Á, nem. Vagy mégis? Viszont most nem ezzel foglalkoztam, hanem valamiért egy fiúval. Jake-kel.

– Nem is rossz! – szólaltam meg véletlenül.

– Mi? – kérdezi Adele.

– Öhhh... csak az edzés – mentegetőztem, majd éreztem, hogy túlzó pír ült ki arcomra. Talán még jobban leizzadtam, mint órán. Úgy éreztem magam, mint aki egy hatalmas közönség előtt orra esett.

– Ja, jó, már azt hittem, szerelmes vagy.

– Mi? Én? Dehogy... – mentegetőztem tovább, de még mindig úgy néztem ki, mint egy paradicsom...

Szijasztok!

Legutóbi levelemet ott szakítottam meg ugyebár, hogy mondtam, mit mondott a Tiktok-tanár. Persze ez nem valódi szakítottás, mint amikor a tanár elszakítja a puskát, hanem csak ilyen virtuális. Mert egy ímélt nem lehet ugyebár elszakítani.

Szóval azt mondta a Tiktok-tanár, hogy pár év múlva már nem lesznek tanárok, hanem csak ilyen mesterséges intelligenciák fogják tanítani. S nem lesz iskola se, csak ilyen othoni online MI-tanárok a chatboton. Persze magától ezt nem méltóztatott elmondani, ugyebár, a tanár úr, de megoldotuk a problémát. Pontosabban megkötöttük. Ez a tanár mindig ide-oda fizlikolt, kajtatott, sertepertélt, ácsingozott, tett-vett, szöszmötölt, egerészett, copy+paste-zett, de ránk sose figyelt. Egészen addig, míg nem játszottuk el vele is a filmet. Ragasztószallaggal odakötöttük a forgószerkezethez. Mint a filmekben. Nem tiltakozott. Mondjuk hiába is tette volna, mert ő is, mint a legtöbb infótanár, 50 kilo. Forgószerkezettől. Ez a szélesebb, vastagabb s kicsit drágább ragasztó viszont kiválóan alkalmas kötésre, melegen ajánlom nektek is.

S akkor elkezte a vallomást.
INNEN!

Szóval pár év, s nem lesz olyan, hogy rossz tanár, mert minden tanár kedves lesz. Mert úgy lehet beállítani a beállításokban. Azt mondta, úgy képzeljük el, mint a GPS-t. Kiválasztod a hangot, női, férfi, csendes, kedves, kacagós, ugyebár, s aztán hozzá a témát. Azt mondod: legyél Zoli, s beszélj székel akcentussal, vagy Dóra, s suttogva! Tanár a fűben, a könyvtárban, a dzsungelben vagy ahol tetszik. S akkor ő mondja, hogy haladj 200 métert előre, majd fordulj el balra a második kijáratnál.

Persze, nem ezt mondja, csak mintha mondaná. Ő azt mondja, hogy vegyél egy négyzetet, a hossza ennyi, a szélessége ennyi, s akkor megmondja, hogy mennyi a kerülete. Vagy földrajzból is elmagyarázza a heliocentrikus világméretet. Persze, csak annak, akit érdekel. És a rendszer tudja, hogy mennyit van nyitva a gép, s az alapján elérhetsz célokat. De persze, mehetsz focizni a haverokkal közben, vagy bármilyen játék mehet onlajn velük, mert a rendszer azt nem tudja, hogy most pont a zígótát nézegeted mikroszkóp alatt az r sugarú körben az ókori Rómában a kénsavba mártva, vagy csetelsz. Ennyire egyszerű. S nincs olyan, hogy héttől tornaóra s kettőtől vallás. Azt én döntöm el, hogy mikor tornászok s azt is, hogy mikor imádkozok.

Szóval, a szabadság kiszabadítása az iskola bilincseiből már karnyújtásnyira van. Értitek ugyebár? Én nagyon várom!!! Ha nektek is van bármi ötletetek, szóljatok, megkérdezem a chatgpt véleményét, hátha jó lesz.

S ha most visszaolvassátok azt, amit az INNENTől írtam, akkor biztos észre fogjátok venni, hogy nincs benne helyesírási hiba. Mert a chatgpt-t megkértem, hogy javítsa ki. S ő megtette, ingyen. Nem úgy, mint a magyartanár néni, hogy pirossal s hármásért. Mostantól ez lesz a valóság.

Szijasztok, éjjen a csengő, éjjen a hosszú szünet!

Szókereső: 125 éve született Szabó Lőrinc

(Miskolc, 1900. március 31. – Budapest, 1957. október 3.)
Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, a modern magyar líra egyik nagy alakja.

Húzd ki a kiemelt szavakat a betűhalmazból a lehetséges nyolc irányban (fel, le, jobbra, balra és átlósan), majd olvasd össze sorban (a vízszintes sorokat követve) a megmaradt 13 betűt. A megfejtésből megtudhatod Szabó Lőrinc egyik gyerekversének címét.

„A vágyva üldözött valóság varázstükrei között”

Szabó Lőrinc: Tücsökzene, 149. Varázstükör

„My home is my castle; az én **házam**, az én váram. Szabó Lőrincnek nem volt háza, de mégis volt vára – a **könyvtárszobája**. Egy budai kertés villa első **emeletén**, a mély fekvésű, s **emiatt** gyakorta **ködökben** úszó **Pasaréten**, a Budagyöngyét a Pasaréti úttal összekötő Volkmann utca

8. szám alatt, ahol jó két évtizeden át lakott – haláláig – a költő. A tágas szoba minden **falfelületét** – még a vajszínű csempékből rakott cserépkályha háta mögött is – a padlótól a mennyezetig beborító és roskadáig tömött **könyvespolcok** fedezékében érezte **magát** igazán **biztonságban**; ez a mintegy nyolcvan, beépített s falhoz **erősített** polccal határolt belső tér volt az ő igazi, testi-**lelki** otthona, **lényét** és **hivatását** kifejező **környezete**, amelyet ő is **méltónak** érzett magáéhoz s az olvasás **kamaszkorában fellobbant** szenvedélyéhez. »Mint a csillagokat a **tücsövek**, / úgy húztam körém, s **egyre közelebb**, / könyveken át a Világ tényeit: / éj-nap olvastam. **Mindent!** Hajnalig, / Boldogság, soha- / nemálmódott, töltött be...« (*Tücsökzene, 148. Olvasás*)” Részlet Domokos Mátyás Könyvtárszobája című írásából

K	Ö	D	Ö	K	B	E	N	M	A	G	Á	T
B	Ö	T	N	A	B	B	O	L	L	E	F	É
I	K	N	L	H	I	V	A	T	Á	S	Á	T
Z	E	Ö	Y	B	Á	E	G	Y	R	E	M	E
T	V	Ó	R	V	B	Z	C	P	M	M	É	L
O	Ö	L	I	N	E	E	A	E	Ó	I	L	Ü
N	S	É	R	I	Y	S	L	M	Á	A	T	L
S	C	N	S	L	A	E	P	E	E	T	Ó	E
Á	V	Y	S	R	T	Z	Z	O	Z	T	N	F
G	Á	É	É	É	I	K	L	E	L	Ö	A	L
B	T	T	N	E	D	N	I	M	T	C	K	A
A	E	T	T	E	T	Í	S	Ő	R	E	O	F
N	A	B	Á	R	O	K	Z	S	A	M	A	K

A FEBRUÁRI REJTVÉNYEK MEGFEJTÉSE

SZÓKERESŐ

Csukás István **Kisújszálláson** született

SKANDI

Csukás István regényei a hálóban

Keménykalap és krumpliorr
Pintyőke cirkusz, világszám
Süsü, a sárkány

Szabó Lőrinc verssorai

„Fák, csillagok, állatok és kövek,
szeressétek a gyermekeimet...”

– az idézet folytatása a a hálóban

	Hidrogén és kripton vegyjele	... Flux, 2005-ös sci-fi film	Joseph McGinty Nichol művészneve	Esni kezd!	Ma-rosvásárhely polgármestere (Zoltán)	Némán soroz!	Találkahely!	Brazil labdarúgó volt (Miralha Lopes)	Csendben vázol!	... ő (BBC-dal)	Szurkál	
1.												T
2.												
Szántó-eszköz része												
Kábitószér				Antarktisz fölötti „rés”!								
				Észak								
Dél	Nitrogén		Kötőszó			Kezdődik a mese!			Magtalan rész!			
	Szilvát bont		Magyar focista (József)						Oktatás jelzője lehet			
Rimini része!		Gramm										
		Fritz Kiersch filmje (GOR)										
Székelyföldi rádióadó								Hintázó		Rangfokozat		
								Liter		Citromszínbem mutatkozik		
Orosz férfinév								Napszak				
Királyok ... Ronald Reagan filmje								Mászni kezd!			Méter	
											Popkirálynő	
Üresen ráz!		Mega						Női név				
		Sokk!						Sakk...				
Orvosnál mondjuk!	Mely személy			Szél	Spulnis	Magyar botanikus volt (Rezső)	Római 1000			Növényi hulladék		
	Tolsztoj népe						Néma tanú!			Egyel!		
Tartó			Levél kerül bele									
			Borsszemek!									
Borban van!		Ajtóstul bemeleg								League of Legends		
		Van ilyen vizsga is								Sokunkban van!		
Utolsó fekhely							Magyarországi város					
							Papírra vet					
Beszól páratlan betűi!			Fejetlen Leó!			Középrim!		A szabadban				
			Névelő			Oxigén		Kén				
	Í											

Szabó Lőrinc (Rippl-Rónai József pasztellrajza, 1923)

Cimbi képtára

VETRÓ-BODONI BARNABÁS

Jean-François Millet
A magvető
(olajfestmény, 1850)

Vincent Van Gogh
A magvető
(olajfestmény, 1888)

Peter Lubach
Magvető
(égetett agyag, 2025)

Millet festménye a paraszti erő és szorgalmas életmód nem épp idealizált ábrázolása. A nagyokat lépő figura oldalán az elültetendő magokkal teli batyu. Széles mozdulatokkal, jobb kézzel szórja szét azokat a termőföldön. Több változatban is megfestette a témát.

Van Gogh is a létezés örök körforgását jelképező magvető témájának rabja lett, több mint harminc rajza, vázlata, festménye született erről. Gauguin szerint Van Goghnak inkább a képzeletére kellett volna hagyatkoznia, mintsem a valóságra.

Lubach figurája idézet és tisztelgés a nagy elődök előtt. Millet és Van Gogh műveit nem vihetjük haza, sőt, ha látni szeretnénk, az sem biztos, hogy erre alkalmunk adódik egy életidő alatt, viszont Peter magszóró alakját megrendelhetjük, és magunkénak tudhatjuk, a művészettörténeti utalással együtt.

RENDELD MEG
MOST A
CIMBORÁT!

Előfizetési díj: **30 lej**
(a 2024–25-ös tanévre)

A Cimborá ára nem előfizetőknek:
4 lej / lapszám.

- keresd az iskolai terjesztőnél
- érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon
- írd a cimboramail@gmail.com címre

www.cimbora.net

